

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

COVID-19 SÜRECİNDE İLKOKULLARDA
UZAKTAN EĞİTİM: YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN
VE VELİ GÖRÜŞLERİ

YUNUS YAĞCI

EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ANTALYA, 2022

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**COVID-19 SÜRECİNDE İLKOKULLARDA UZAKTAN EĞİTİM:
YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yunus YAĞCI

Danışman: Prof. Dr. Engin KARADAĞ

Antalya, 2022

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yunus YAĞCI 'nın bu çalışması 01/07/2022 tarihinde jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir

İMZA

Başkan : Doç. Dr. Ramazan GÖK
(Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fak. Eğitim Bil. Böl.)

Üye : Doç. Dr. Fatih BEKTAŞ
(Kilis 7 Aralık Üniversitesi Eğitim Fak. Eğitim Bil. Böl.)

Üye (Danışman) : Prof. Dr. Engin KARADAĞ
(Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fak. Eğitim Bil. Böl.)

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: COVID-19 SÜRECİNDE İLKOKULLARDA UZAKTAN EĞİTİM: YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN ve VELİ GÖRÜŞLERİ

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun ..... tarihli ve ..... sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezim olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel, ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Yunus YAĞCI

TEŞEKKÜR

2019/Kasım ayında Çin’de başlayan ve kısa sürede tüm dünyayı etkisine alan bir salgın süreciyle karşı karşıya kaldık neredeyse tüm insanlık olarak. 11.03.2020 tarihi ise hem ülkemizde ilk vakanın görüldüğü hem de dünya geneli için “Pandemi” ilan edilen bir tarih oldu, kişisel olarak benim için ifade ettiği anlamın dışında. Süreç ilerledikçe alınan tedbirlerle ve kısıtlama kararlarıyla hayatımızda çok ciddi değişiklikler yapmak zorunda kaldık. Önceden sahip olduğumuz, ancak, yokluğunda değerini anlayabildiğimiz bir yaşantıya sahip olduğumuzun farkına vardık. Sevdiklerimizle kucaklaşabilmek, maske olmadan nefes alıp verebilmek, istediğimiz anda sokağa çıkabilmek, sürekli ve kesintisiz olarak işe/okula gidip gelebilmek ne kadar değerliymiş oysa.

Bu salgın süreci, 2020/Eylül ayında başladığım yeniden lisansüstü eğitim sürecinde beni bu konu üzerinde çalışmaya yönlendirdi. Bir eğitimci olarak; uzaktan eğitim, hibrit eğitim ve pandemi sürecinde yapılan diğer eğitim-öğretim uygulamaları hakkında eğitimin en temel unsurlarından olan yöneticiler, öğretmenler ve veliler neler düşünüyor merak ediyordum açıkçası. Buna istinaden, danışmanım, değerli hocam Prof. Dr. Engin KARADAĞ ile yaptığımız görüşmeler neticesinde “Covid-19 Sürecinde İlkokullarda Uzaktan Eğitim: Yönetici, Öğretmen ve Veli Görüşleri” konusu üzerinde çalışmaya karar verdim.

Eğitimle ilgili bir derdi olan bir eğitimci olarak, yaşanan süreçle ilgili eğitimin farklı unsurlarının görüşlerini ortaya koyma, sürecin artılarını/eksilerini belirleme ve pandemi süreci sonrasında da bazı eğitim uygulamalarının uygulanabilirliğini belirleme fırsatı sundu bu çalışma bana. Bu vesileyle, çalışmama özel hayatlarından zaman ayırarak katılan tüm okul yöneticilerine, öğretmenlere ve öğrenci velilerine çok ama çok müteşekkirim.

Covid-19 sürecindeki tüm kısıtlamalara/engellere rağmen, çevrimiçi işlediğimiz derslerdeki bilgi aktarımlarıyla, yüz yüze ve/veya telefon, e-posta görüşmeleriyle; beni dinleyen, bana rehberlik eden, stres oluşturmama fırsat vermeyip olumlu tavırlarıyla beni cesaretlendiren, mesleki anlamda da kendisinden çokça yararlandığım ve ilerleyen süreçte de yararlanacağımı düşündüğüm, danışmanım ve kıymetli hocam Prof. Dr. Engin KARADAĞ’a sonsuz teşekkür ediyor ve şükranlarımı sunuyorum.

Yüksek lisans eğitimim boyunca, derin bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım, desteklerini omuzlarımda hissettiğim, başta Doç. Dr. Süleyman KARATAŞ ve Doç Dr. Ramazan GÖK olmak üzere, Prof. Dr. İlhan GÜNBAZI ve Prof.Dr. Mualla BİLGİN AKSU hocalarıma da bana olan katkıları için teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, 11.03.2020 tarihinde başlayan pandemi süreci içerisinde bana dünyanın en güzel mutluluğunu 2 kez yaşatan ve bugüne kadar onların yükünü omuzlarına alıp benim iş ve eğitim hayatıma yönlenmeme yardımcı olan sevgili eşim Ayşe YAĞCI'ya, ne olduğunu anlayamayacak kadar küçük olduklarını düşündüğüm ve belki de farkında olmadan zamanlarını aldığım oğlum Mahmut Uras ve kızım Neriman Feyza YAĞCI'ya, akademik bilgi ve becerisine hayranlık duyduğum ve bir süre mesai arkadaşlığı da yaptığım, her zaman kapısını çalabildiğim ve beni hiçbir zaman geri çevirmeyen kıymetli arkadaşım Dr. Reyhan NAZAROĞLU'na, beni hep destekleyen en iyisini yapabileceğime inanan aileme ve çok değerli dostlarıma teşekkür ediyor, şükranlarımı sunuyorum.

2011 yılında başlayan fakat, ancak 2022 yılında gerçekleştirebildiğim bir hayali gerçeğe dönüştürebilmenin tarifsiz mutluluğunu yaşıyorum.

Bu yolda varlığını yanımda hissettiğim herkese sonsuz teşekkürler...

Yunus YAĞCI
Temmuz, 2022

ÖZET
**COVID-19 SÜRECİNDE İLKOKULLARDA UZAKTAN EĞİTİM: YÖNETİCİ,
ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİ**

YAĞCI, Yunus

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Engin KARADAĞ

Temmuz 2022, 59 sayfa.

Bu çalışmanın amacı, MEB'e bağlı kamu ilkokullarında uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin ortaya konulmasıdır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmaya amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile belirlenen ve Konyaaltı ilçesinde görev yapan 5 öğretmen ve 5 yönetici ile çocukları Konyaaltı ilçesinde öğrenim gören 5 öğrencinin velisi katılmıştır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması desenindedir. Bu nedenle araştırmada da veri toplamak amacı ile yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanarak görüşme tekniği kullanılmış, veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırmada elde edilen tüm veriler kodlanmış, araştırmanın amacına uygun olarak çeşitli boyutlar ve bu boyutlara uygun temalar saptanmış, saptanan temalar özetlenip yorumlanmıştır. MEB'e bağlı kamu ilkokullarında uzaktan eğitim uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, özellikle pandemi sürecinde yaşanan mevcut durum değerlendirilerek bazı çözüm önerileri sunulmuştur.

Araştırmanın bulgularına göre; katılımcıların, pandemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, ilk kez yaşamaları ve nadir yaşanan bir durum olması sebebi ile büyük bir kaos yaşandığı görülmüştür. Ayrıca; katılımcıların çoğunluğu, pandemi ile uzaktan eğitimin öneminin ve etkililiğinin arttığını ifade etmişlerdir. Daha önce uzaktan eğitimin nitelik ve niceliği sorgulanırken pandemi ile uzaktan eğitim bir fırsat olarak değerlendirilmiştir. Araştırmadaki bir diğer bulgu ise, pandemi sürecindeki mevcut eğitim-öğretim uygulamalarına ilişkin durum değerlendirmeleri üzerinedir. Katılımcıların, uzaktan eğitimi ve diğer bazı eğitim uygulamalarını yüzyüze eğitim kadar etkili bulmasa da yine de süreçte uygulanan çalışmaları, bir boşluğun doldurulması adına olumlu gördükleri anlaşılmaktadır. Araştırmada pandemi sürecindeki eğitim-öğretim faaliyetlerinin, teknolojiyi kullanma ve teknolojiden yararlanma becerilerine olumlu katkısı vurgulanırken, yüz yüze eğitimde yoğun

olarak var olan sosyalleşme, kişiler arası iletişim gibi unsurların uzaktan eğitim sürecinde yok denecek kadar az olması, uzaktan eğitim sürecinin en önemli olumsuzluğu olarak görülmüştür.

Elde edilen bulgulara ve literatür taramasına göre, araştırma sonucunda uygulayıcılara, uzaktan eğitimin yasal mevzuat içerisindeki zemininin sağlamlaştırılarak bir başka pandemi durumuna karşı hazırlıklı olunabileceği, bunun yanında mevcut eğitim-öğretim uygulamalarının bir kısmının uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilerek öğretmen ve yöneticilerin teknolojiyi kullanma düzeylerinin arttırılabileceği önerileri sunulurken; araştırmacılara yeni ölçme araçları geliştirilerek ve nicel yöntemler kullanılarak farklı örneklem gruplar üzerinde de çalışmanın uygulanabilirliği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Temel Eğitim, Uzaktan Eğitim, Pandemi (Küresel Salgın), Veli.*

ABSTRACT
DISTANCE EDUCATION IN PRIMARY SCHOOLS DURING COVID 19:
EXECUTIVE, TEACHER AND PARENT OPINIONS

YAĞCI, Yunus

Master's Degree, Institute of Educational Sciences

Supervisor: Prof. Dr. Engin KARADAĞ

July 2022, 59 pages

The aim of this study is to reveal the views on distance education practices in public primary schools affiliated to the Ministry of National Education. 5 teachers and 5 administrators working in Konyaaltı and the parents of 5 students whose children are studying in Konyaaltı, which was determined by easily accessible case sampling, which is one of the purposeful sampling methods, participated in this research in which the qualitative research method was used. The research is in the case study pattern, one of the qualitative research designs. For this reason, semi-structured interview form was prepared and interview technique was used in order to collect data in the research, and the data were analyzed by content analysis technique. All the data obtained in the research were coded, various dimensions and themes suitable for these dimensions were determined in accordance with the purpose of the research, and the identified themes were summarized and interpreted. The problems encountered in distance education applications in public primary schools affiliated to the Ministry of National Education, especially the current situation experienced during the pandemic process, were evaluated and some solution suggestions were presented.

According to the findings of the research; It was seen that there was a great chaos because the participants did not have enough information about the pandemic, it was their first time and it was a rare situation. Moreover; The majority of the participants stated that the importance and effectiveness of distance education has increased with the pandemic. While the quality and quantity of distance education has been questioned before, distance education has been evaluated as an opportunity with the pandemic. Another finding in the research is on the situation assessments regarding the current education-teaching practices during the pandemic process. Although the participants do not find distance education and some other education practices as effective as face-to-face education, it is understood that they still see

the work applied in the process as positive in order to fill a gap. While emphasizing the positive contribution of education-teaching activities during the pandemic process to the skills of using and benefiting from technology in the research, the fact that the factors such as socialization and interpersonal communication, which are intensely present in face-to-face education, are negligible in the distance education process, is seen as the most important negative of the distance education process.

According to the findings and literature review, as a result of the research, suggestions were presented to the practitioners that the ground of distance education in the legal legislation could be strengthened and they could be prepared for another pandemic situation, and that some of the existing education-training practices could be carried out through distance education and the level of use of technology by teachers and administrators could be increased; The applicability of our study on different sample groups is suggested to researchers by developing new measurement tools and using quantitative methods.

Keywords: *Primary Education, Distance Education, Pandemic, Parent of Student.*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
TABLolar LİSTESİ.....	ix

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Problemleri.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Sayıltıları.....	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
1.6. Tanımlar.....	3

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Eğitim-Öğretimdeki Gelişmeler ve Uzaktan Eğitim.....	4
---	---

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli	10
3.2. Araştırma (Çalışma) Grubu.....	11
3.3. Veri Toplama Aracı	11
3.4. Verilerin Toplanması	12
3.5. Verilerin Analizi	13
3.6. Geçerlik ve Güvenirlik.....	14

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Pandemi Hk. Bilinenler ve Görüşler/Düşünceler.....	15
4.2. Uzaktan Eğitim Hakkında Bilinenler ve Görüşler/Düşünceler.....	19
4.3. Pandemi Süreci Eğitim-Öğretim Uygulamaları Durum Değerlendirmeleri	24
4.4. Pandemi Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Avantajları.....	37

4.5. Pandemi Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Sorunları-Zorlukları	41
--	----

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	47
5.2. Öneriler	51
5.2.1. Araştırmacılara Öneriler	51
5.2.2. Uygulayıcılar Öneriler	51
KAYNAKÇA.....	52
EKLER.....	55
Ek 1. Görüşme Formu.....	55
Ek 2. Görüşme Soruları	56
ÖZGEÇMİŞ.....	57
İNTİHAL RAPORU.....	58
BİLDİRİM.....	59

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1 Katılımcıların Kişisel Özellikleri	11
Tablo 3.2 Katılımcı Kodları.....	14
Tablo 4.1 Pandemi Hk. Bilinenler ve Pandeminin Hissettirdikleri (Yöneticiler Açısından) ...	15
Tablo 4.2 Pandemi Hk. Bilinenler ve Pandeminin Hissettirdikleri (Öğretmenler Açısından) .	16
Tablo 4.3 Pandemi Hk. Bilinenler ve Pandeminin Hissettirdikleri (Veliler Açısından)	18
Tablo 4.4 Uzaktan Eğitim Hk. Bilinenler ve Görüşler/Düşünceler (Yöneticiler Açısından)...	19
Tablo 4.5 Uzaktan Eğitim Hk. Bilinenler ve Görüşler/Düşünceler (Öğretmenler Açısından).	20
Tablo 4.6 Uzaktan Eğitim Hk. Bilinenler ve Görüşler/Düşünceler (Veliler Açısından).....	22
Tablo 4.7 Hibrit Eğitim-Öğretim Uygulamaları (Yöneticiler Açısından).....	24
Tablo 4.8 Hibrit Eğitim-Öğretim Uygulamaları (Öğretmenler Açısından).....	25
Tablo 4.9 Hibrit Eğitim-Öğretim Uygulamaları (Veliler Açısından).....	26
Tablo 4.10 “4 Gün Eğitim 1 Gün Temizlik Arası” Hakkındaki Görüşler (Yöneticiler Açısından).....	27
Tablo 4.11 “4 Gün Eğitim 1 Gün Temizlik Arası” Hakkındaki Görüşler (Öğretmenler Açısından).....	28
Tablo 4.12 “4 Gün Eğitim 1 Gün Temizlik Arası” Hakkındaki Görüşler (Veliler Açısından)	29
Tablo 4.13 Pandemi Sürecinde Sınıfların Bölünerek Mevcutların Yarıya Düşürülmesi/2 Gün Yüz Yüze Farklı Gruplarla Eğitim Hk. Görüşler (Yöneticiler açısından).....	29
Tablo 4.14 Pandemi Sürecinde Sınıfların Bölünerek Mevcutların Yarıya Düşürülmesi/2 Gün Yüzyüze Farklı Gruplarla Eğitim Hk. Görüşler (Öğretmenler Açısından)	31
Tablo 4.15 Pandemi Sürecinde Sınıfların Bölünerek Mevcutların Yarıya Düşürülmesi/2 Gün Yüzyüze Farklı Gruplarla Eğitim Hk. Görüşler (Veliler Açısından)	32
Tablo 4.16 Okulların Sahip Olduğu Pandemi/Temizlik Koşulları Hk. Görüşler(Yöneticiler Açısından).....	33
Tablo 4.17 Okulların Sahip Olduğu Pandemi/Temizlik Koşulları Hk. Görüşler (Öğretmenler Açısından).....	35
Tablo 4.18 Okulların Sahip Olduğu Pandemi/Temizlik Koşulları Hk. Görüşler (Veliler Açısından).....	36
Tablo 4.19 Pandemi Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Avantajları (Yöneticiler	

Açısından).....	37
Tablo 4.20 Pandemi Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Avantajları (Öğretmenler Açısından).....	39
Tablo 4.21 Pandemi Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Avantajları (Veliler Açısından).....	40
Tablo 4.22 Pandemi Dönemindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Sorunları/Zorlukları (Yöneticiler Açısından)	41
Tablo 4.23 Pandemi Dönemindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Sorunları / Zorlukları (Öğretmenler Açısından)	43
Tablo 4.24 Pandemi Dönemindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Sorunları/Zorlukları (Veliler Açısından)	45

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde giriş, problem durumu, alt problemler, araştırmanın amacı, önemi, sayıltıları ve sınırlılıkları yer almaktadır. İkinci bölümde kavramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar, üçüncü bölümde yöntem, dördüncü bölümde bulgulara yer verilmiştir. Beşinci bölüm de ise sonuç, tartışma ve önerilere yer ayrılmıştır.

1.1. Problem Durumu

Okullar; bilgi aktarımları, tecrübe paylaşımlarıyla, planlı eğitim-öğretim faaliyetinin gerçekleştirildiği, belirli kurallara göre organize edilmiş ve belirlenmiş kurallara göre çalışmalarını yürüten resmi ortamlar olarak kabul edilebilir. Ancak, okullar sadece bir plan doğrultusunda çalışan makineler de değildir. İnsan faktörünün olduğu her ortamda olduğu gibi okullarda da sosyal ilişkiler, sosyal roller çok önemlidir. Sosyal ilişkiler ve sosyal roller, zamanla ve bazı gelişmeler doğrultusunda değişebilmektedir.

2020/Mart ayında başlayan ve kısa sürede tüm dünyayı etkisine alan bir pandemi süreci ile karşı karşıya kalınmıştır. Pandemi süreci eğitim-öğretim paydaşlarına yeni roller yüklemiştir. Başta öğretmenler ve öğrenciler olmak üzere, okul yöneticilerinin ve öğrenci velilerinin rolleri, pandemi sürecinin etkisiyle değişmiştir. Çünkü; eğitim, hareketli bir süreçtir. Dolayısıyla eğitim sistemleri de sürekli bir arayış, gelişme ve yeniliğe uyum sağlama çabası içerisindedir. Bu çabalardan biri de online (çevrimiçi) eğitimlerdir. Covid-19 pandemisinin de etkisiyle yüz yüze eğitimlerden çevrimiçi (online) eğitimlere doğru hızlı bir geçiş yaşanmıştır. Bu geçiş süreci de doğal olarak belli sıkıntıları, zorlukları belki de birtakım avantajları da beraberinde getirmiştir. Sanal ortamda etkili öğretim yöntemleri, sanal ortamlarda sınıf yönetimi gibi birçok yeni durumla karşı karşıya kalınmıştır.

Tüm bu yönlerden bakıldığında, Covid-19 sürecinde rolleri önemli ölçüde değişen okul paydaşlarından yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki başta uzaktan eğitim olmak üzere eğitim-öğretim uygulamaları hakkındaki görüşlerini belirlemek, araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Problemleri

Bu çalışmanın amacı: MEB'e bağlı kamu ilkokullarında uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşlerinin ortaya konmasıdır.

Bu amaçla eğitim paydaşlarının görüşlerini ortaya koymak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Pandemi sürecinden önce "pandemi" kavramı hakkında bilinenler nelerdir? Pandemi hakkındaki görüş ve düşünceler nelerdir? Sürecin hissettirdikleri neler olmuştur?
  - Yöneticiler Açısından
  - Öğretmenler Açısından
  - Veliler Açısından
- 2) "Uzaktan Eğitim" hakkında pandemi sürecinden önce bilinenler nelerdir? "Uzaktan Eğitim" süreci hakkındaki görüş ve düşünceler nelerdir?
  - Yöneticiler Açısından
  - Öğretmenler Açısından
  - Veliler Açısından
- 3) Pandemi sürecindeki mevcut eğitim-öğretim uygulamalarına ilişkin durum değerlendirmeleri/görüşler nelerdir?
  - Yöneticiler Açısından
  - Öğretmenler Açısından
  - Veliler Açısından
- 4) Pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının avantajları neler olmuştur?
  - Yöneticiler Açısından
  - Öğretmenler Açısından
  - Veliler Açısından
- 5) Pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının sorunları-zorlukları neler olmuştur?
  - Yöneticiler Açısından
  - Öğretmenler Açısından
  - Veliler Açısından

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, ilkokulda görev yapan yöneticilerin, öğretmenlerin ve okulun belki de en önemli paydaşı öğrenci velilerinin, Covid-19 ile birlikte meydana gelen pandemi sürecinde eğitim-öğretim hayatımızda daha çok yer tutan uzaktan eğitimin artılarını, eksilerini ortaya koyması ve bu süreçte eğitim paydaşlarının yaşadıkları sorunları ortaya koyarak bu süreçte meydana gelen aksaklıkları tespit ederek bunların giderilmesi için bilimsel öneriler getirmesi ve okulun, öğrencilerin gelecek hayatları üzerindeki etkisini göstermek, paydaşların değişim sürecinde yaşadıkları sorunlara çözüm getirerek eğitimde eşitliğin vurgulanması bakımından önemlidir.

1.4. Araştırmanın Sayıltıları

Katılımcılar görüşme sorularını ciddiye ve samimiyetle cevaplandırmışlardır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada ulaşılabilecek veriler; yasaların, yönetmeliklerin ve okul yöneticilerinin yetkileri dahilinde verebilecekleri izinlerle sınırlıdır.

Bu çalışma, Antalya'ya bağlı Konyaaltı ilçesinde bulunan bazı ilkokulları kapsar.

Bu çalışma, bu ilkokullarda görev yapan bazı yönetici ve öğretmenlerin ve çocukları bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin velilerinin görüşleriyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Uzaktan Eğitim: Öğrenci ile öğretmenin yüz yüze olmadan çeşitli iletişim araçları kullanılarak belli bir merkezden yapılan eğitim biçiminin adıdır (İşman, 2008).

Acil Uzaktan Eğitim: Bir kriz anında yüz yüze eğitimin geçici olarak teknoloji ortamına aktarılmasıdır (Sezgin, 2021).

Pandemi(Küresel Salgın): Ortaya çıkan herhangi bir hastalığın dünya üzerindeki bir kıtada ya da birden fazla ülkede aynı zaman içerisinde yayılım göstererek etkilerini göstermesine verilen addır (Christina, 2020).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Eğitim-Öğretimdeki Gelişmeler ve Uzaktan Eğitim

Pandemi ile birlikte dünyadaki eğitim sistemlerinde de hızlı bir değişim gerçekleşmiştir. Eğitimde yüz yüze eğitimden online (çevrimiçi) eğitime doğru zorunlu bir geçiş olmuştur. Bu geçiş ile evlerde sanal sınıflar meydana gelmiştir. Sanal sınıf ortamlarında çevrimiçi dersler gerçekleşirken sanal sınıf yönetimi, sanal sınıflarda etkili bir öğrenme ve öğretim bakımından büyük önem taşımaktadır. Uzaktan eğitimin geçmişine baktığımızda ilk zamanlarda yazışmalı öğretim yöntemi olarak da adlandırılmaktadır. Belirli aralarla posta ile dersler, ödevler, sınavlar göndermek suretiyle öğretici ve öğrenci arasında eğitsel bir ilişkiye dayalı olarak sürdürülen öğretim yöntemidir (Geray, 1978, s.52). Bu eğitimin başarısı öğrencide öğrenme, istek ve güdüsünü yüksek, yoğun uygulamaya ve araştırmaya dayalı olmasına bağlıdır.

Örneğin ABD’de, ABD postasıyla iletilen haftalık dersler yoluyla eğitim sunulduğundan beri uzaktan eğitim yaklaşık 300 yıldır vardır. İlk elektronik uzaktan eğitim 1920’lerden başlayarak radyo ve hava yollarında gerçekleşmiştir. Ayrıca internet kurumu uzaktan eğitimde paradigma değişikliğine neden olmuştur. Bazı eğitim kurumları, dernekleri ve diğer kuruluşların sağlık teknolojisi alanında uzaktan eğitim kursları vardır. Ders konuları ve derece programları arasında teknik eğitim, biyomedikal ve klinik mühendisliği, sağlık teknolojisi planlama ve yönetimi ve biyomedikal ekipman teknisyeni eğitimi bulunmaktadır. Sanal eğitimin bir örneği, 1000’den fazla öğrenci tarafından alınan Vermont Üniversitesi tarafından geliştirilen iki dilli sağlık teknolojisi dizisi olarak gösterilebilir (Clark, 2020).

Bilgi teknolojisinin ve olanak sağlayan teknolojilerin yakınsaması, her bireyin yaşam tarzı üzerinde ciddi bir etkiye sahip olmuştur ve bu yeni ortaya çıkan teknolojiye daha bağımlı hale gelmiştir. iPod’lar, dizüstü bilgisayarlar, tabletler ve akıllı telefonlar gibi taşınabilir cihazların kullanımı, kablosuz ağa sahip olmak mobilite ve mobil öğrenmeyi güçlendirmekte, böylece geleneksel sınıfın ötesinde öğretim ve öğrenme sürecine izin vermektedir. Örneğin bir çalışmada bilgi teknolojisi kullanımının ilk döneminde, teknoloji, e-öğrenme için kullanılmasına karşın, daha sonra sınıf odalarının yerine internet sınıfları verilmiştir. Bir

başka gruba ise iletişim sadece e-posta ile sınırlı tutulmuştur. Bu e-öğrenme dönemi özel konularla sınırlı tutulmuştur (ör. sınıf odaları) ve kullanıcıların öğrenme süreci ve bilgi dağıtımını hakkında görüşleri istenmiş ve sonuçlarda pozitif yönde etkililik gözlenmiştir (Hasan ve Singhal, 2020).

Uzaktan eğitim yöntemlerini kullanan üniversiteler tarafından sağlanan yetişkin eğitimi, şüphesiz, daha yüksek terk oranlarına sahip geleneksel üniversitelerden ayrılamaz. Uzaktan eğitim veren bir üniversitede okuldan ayrılmak profesyonel, akademik, sağlık, aile ve kişisel nedenlerden kaynaklanmaktadır. Eğitimi bırakmayı sınırlamak çok önemlidir ve bu nedenle öğrencilerin okulu bırakmalarını tahmin etme becerisi çok yararlı olabilir. Öğrencilerin okulu bırakma tahminleri için en bilgilendirici özellikleri kullanarak en uygun kapsamlı öğrenme algoritmasını belirlemeye çalışan bir araştırma zaman içinde öğrencilerin aldıkları uzaktan eğitimden etkilenip etkilenmediklerini büyük ölçekte incelemek ve bu değişiklikleri saptamak için okuldan ayrılma nedenlerini araştırmıştır. Kullanılan veriler Yunan Açık Üniversitesi öğrenci kayıtları tarafından sağlanmış ve görüşme tabanlı bir anketle ek veriler toplanmıştır. En bilgilendirici özelliklerin öğrenci cinsiyeti, ilk yüz yüze toplantıya katılım ve ilk iki yazılı ödevin notları olduğu bulunmuştur. Bu özelliklere dayalı olan ve okulu bırakma olasılığı yüksek olan öğrencileri otomatik olarak tanıyabilen web tabanlı bir uygulama, öğretmenlerin akademik yılın başında bile risk altındaki öğrencileri tespit etmelerine yardımcı olmak için oluşturulmuş ve geliştirilmiştir (Pierrakeas, Koutsonikos, Lipitakis, Kotsiantis, Xenos ve Gravvanis, 2020).

Uzaktan Eğitim; Öğreten ile öğrenenlerin fiziksel olarak aynı ortamda olmadığı, iletişimin internet ağıyla sağlandığı eğitimidir. Uzaktan eğitimde eğitim, eş zamanlı veya eş zamanlı olmayan şekillerde gerçekleşebilir. Eğitim olanaklarını büyük kitlelere ulaştırır. Bu bakımdan ekonomikliği sağlar. Açık ve uzaktan öğrenme, diğer yandan sınırlamaların ötesinde ötekileştirilmiş öğrencilere, öğrenme materyalinin öğrenilmesi ve anlaşılması için eşit fırsat sağlanmasıdır. Tanıtımında önemli bir rol oynayan teknoloji, öğretmenlere ve öğrencilere daha fazla esneklik sağlar, çünkü çoğunlukla zaman ve mesafe çizgisinin ötesinde çalışır. Teknolojinin gelişmiş doğası, eğitim sürecini daha kullanışlı hale getirir ve ayrıca öğretmenlerin, öğrencilerin açık ve uzaktan öğrenmeyi teşvik etmek için bilgilerini geliştirmelerinde yenilikçi teknoloji tabanlı uygulamalar ve araçlar sunar. Eğitimde teknolojinin benimsenmesi ve kullanımının önemli bir yönü, açık ve uzaktan öğretime

dayanmasıdır (Sezgin, 2021; İşman, 2008).

Teknolojik yenilikçi yöntemler, doğrudan öğrencileri ve öğretmen etkileşimini değiştirmektedir. Sınırlama olmaksızın öğrenmede teknolojinin kullanımı, öğrencilere eğitim sorunlarını çözmek için her zaman ve her yerde öğretmenleriyle iletişim kurma koşulu ve fırsatı sağlar. Açık ve uzaktan öğrenmede teknolojinin benimsenmesi, kullanımı ve etkisini araştıran ve aynı zamanda uzaktan eğitimin yanı sıra sınırsız öğrenmeyi teşvik etmek için teknolojinin diğer bazı önemli yönlerini vurgulayan çalışmalar günümüzde bu yüzden halen devam etmektedir (Ali ve Alam, 2020). Ancak; Malezya'daki açık ve uzaktan eğitim bağlamında, hizmet kalitesine veya müşteri memnuniyetine ilişkin yapılan çalışmalarda eğitim sırasında yaşanan ya da yaşanabilecek teknolojik problemlerin eğitimin kalitesini doğrudan etkilediğine dair bulgular mevcuttur (Amin&Piaralal, 2020). Bu bakımdan iletişim teknolojilerine bağımlı olması çeşitli güçlükleri doğurabilmektedir. Bağımsız çalışma alışkanlığı yeterli düzeyde gelişmemiş bireyler için yararlı olamayabilir. Öğrenme güçlükleri ve öğrenme eksiklikleri ile ilgili dönüt ve düzeltme işlemleri yaşanan sorunlarla eş zamanlı olarak yapılamayabilir.

Teknolojinin gelişmesiyle daha etkili hale gelen uzaktan eğitim günümüzde internet üzerinden verilmektedir. Uzaktan eğitim “Sanal Ders”, “Sanal Sınıf”, “E-Öğrenme”, “E-Eğitim”, “Elektronik Öğrenme” gibi terimlerle de ifade edilmektedir. Sanal sınıf, uzaktan eğitim sistemiyle entegre olarak çalışan sesli ve görüntülü sınıf ve gruplardır. Clark ve Kwinn (2007, s.6) sanal sınıfları, farklı yerlerde bulunan öğrencilerin aynı zamanda bir öğretmen rehberliğinde bir araya geldikleri eşzamanlı çevrimiçi ortamlar olarak tanımlamaktadır. Bu sınıf ve gruplar veri ve bilgi paylaşımını kolaylaştırmakta ve etkileşimi arttırmaktadır.

Sanal sınıf ortamında öğretmenin dersi canlı olarak anlatabildiği, ders materyallerini ve görsellerini ekranda paylaşabildiği, yazışma alanında öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle yazışabildiği, öğrencilerinde mikrofon ve kamera ile sesli ve görüntülü olarak derse katılabildiği ve öğrencilerin daha sonra dersi video olarak tekrar izleyebildiği sistemlerdir. Bu nedenle e-öğrenme, diğer tek yönlü yani pasif öğrenme yöntemlerine göre çok daha etkili olabilmektedir (Kavrakoğlu, 2002). Sanal sınıf ortamında derslerin işlenmesi öğretmen ve öğrenciler için büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Sanal sınıfların gerçek sınıflara göre sağladığı en önemli avantaj, dünyanın neresinde olunursa olunsun, istenilen yerden öğrenme ortamına dâhil olabilme imkânı sunmasıdır (Ebbers, Balague, Ganguly, Noyesve

Salm, 2003, s.4).

Avantajlı durumları olduğu gibi sanal sınıf ortamlarının dezavantajlı olduğu noktalarda vardır. Sanal sınıf ortamlarında internet yavaşlığı, sürekli internet kopması gibi alt yapı eksikliklerinden, kamera, mikrofon ve bilgisayar donanımlarından kaynaklı bazı sorunlarla karşılaşmakta mümkündür. McBrien ve arkadaşları (2009, s.10), sanal sınıflarda teknoloji kullanımı ile ilgili teknik sorunlar ile karşılaşıldığı; fakat sorunların kısa sürede giderilerek ders takibindeki problemlerin ortadan kaldırılabilceğini belirtmektedirler. Geleneksel sınıf ortamında çekingen yapıdaki öğrenciler düşüncelerini açıkça ifade edememektedir. Sanal sınıf ortamının en büyük avantajlarından biri bu yapıdaki öğrencilerin rahat bir şekilde yazışma ya da mikrofon yoluyla düşüncelerini söylemeleri ve derse aktif katılım sağlamalarıdır. Etkileşimli bir ortam olan sanal sınıflar, öğrencilerin dersi öğrenmelerini destekleyici, öğrencinin ders işleyişinde etkin olduğu, öğretmen ve öğrenci işbirlikçi yapıda, öğretmen – öğrenci, öğrenci – öğrenci ve fiziksel sınıfa göre, içerik-öğrenci etkileşimlerinin yüksek oranda sağlanabildiği ortamlardır. Etkileşimli eğitim ortamı sunan sanal sınıfların başarıya katkısı %50 gibi büyük bir rakamdır (Çakırer, 2002).

Alanyazında sanal sınıf ortamı ile ilgili yapılan çalışmalarda genellikle öğrencilerin başarıları ve motivasyonuna odaklanılmıştır. Atıcı (2004), sosyal bilgi inşasına dayalı sanal öğrenme çevrelerinin öğrenci başarısı ve tutumlarına etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu araştırma kapsamında geliştirilmiş olan sanal öğrenme çevresinin öğrenmeyi kolaylaştırıcı etkisinin olduğu, sanal sınıf ortamındaki öğretmen öğrenci, öğrenci-öğrenci iletişimini arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Özmen (2012), çalışmasında sosyal ağ destekli uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci başarısına olan etkisini ve öğrencilerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada sosyal uzaktan eğitim uygulamalarına katılan, sosyal ağ destekli uzaktan eğitim uygulamalarına katılan ve yüz yüze ortama katılan gruplar yer almıştır. Sosyal ağ destekli uzaktan eğitim uygulamalarının bilişsel alanın bilgi düzeyindeki davranışların kazandırılmasında daha etkili olduğu ancak bilişsel alanın kavrama düzeyindeki davranışların kazandırılmasında ise gruplar arasında farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda ise, öğrencilerin genel olarak sosyal ağlara ve uzaktan eğitime olumlu yönde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2015) tarafından yapılan çalışmada, sanal sınıfların öğrencilerin başarılarına etkisini ve öğrencilerin sanal sınıfa olan görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma

sonucunda sanal sınıf ortamlarının öğrenciler tarafından kullanılabilir olduğu, öğrenci başarılarını olumlu yönde etkilediği, sanal sınıflarda bulunan kayıt özelliği ile öğrenci için esnek bir ortam oluşturduğu ve kendi hızlarında öğrenim gerçekleştirebildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler bu araştırmada sanal sınıf ortamından olumlu yönde etkilenmişlerdir. Canlı sınıflarda farklı 3 boyutlu materyal ve medyalar gösterilmesi mümkün olduğu için çift yönlü etkileşimin sağlandığı belirtilmiştir.

Akademik başarıyı inceleyen çalışmalar dışında farklı değişkenlerle yapılan çalışmalar da bulunmaktadır. Bolliger ve diğerleri (2010), dijital medya araçlarının (ses, video, resim vb.) çevrimiçi ortamda öğrenci motivasyonuna etkisini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda dijital medya araçlarının, öğrencileri derse karşı motive ettiği görülmüştür. Sınıf, cinsiyet ve önceki deneyimler gibi farklı demografik özellikler bakımından anlamlı farklılık belirlenmiştir. Li (2012), çalışmada, sanal sınıflarda öğrencilerin istenmeyen davranışlarını, öğretmenlerin teknikleri ile çeşitli sınıf iletişim süreçleri ve çıktıları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin yaşı, sayısı, kayıt durumu ve önceden çevrimiçi ortamdaki öğrenme durumları gibi farklı demografik özelliklerin kullanım algılarının farklı olduğunu, öğretmen tekniklerinin de öğrencilerin istenmeyen davranışlarını etkilediğini belirtmiştir. Öğretmenlerin kullandığı yöntemlerin az da olsa öğrencilerin öğrenmelerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Teknolojideki bu hızlı gelişmeler ve farklı eğitim isteklerinin ortaya çıkması sanal sınıf kullanımını arttırmıştır. Yüz yüze eğitim sistemindeki eksiklik ve yetersizlikler, alternatif olan uzaktan eğitim ile sanal sınıf ortamında derslerin işlenmesine zemin hazırlamıştır. Uzaktan eğitim dünyada ve ülkemizde eğitim kurumlarınca kullanılmaya ve ülkemizde de başta üniversiteler olmak üzere yayılmaya başlamıştır. Daha sonra pandemi şartları nedeniyle de diğer eğitim kademelerinde yaygınlaşmıştır. Çağın gereklerine uygun hale gelmeyi amaçlayan kurumların bu değişime uyumunun ise ülkemizde hızlı bir şekilde benimsenmeye başlayan e-öğrenme ile gerçekleştirildiği belirtilmektedir (Duran, Önal ve Kurtuluş, 2006). Sanal sınıf ortamlarının özellikleri ve eğitimdeki yararları bakımından uzaktan eğitim alanında önemli bir duruma sahip olmasına rağmen bu konuda yapılan araştırmaların yeterli olmadığı görülmektedir. Uzaktan eğitim sistemi ile sanal sınıfta işlenen derslere yönelik olumlu, olumsuz ve eksik yönlerin tespit edilmesine katkı sağlaması, yeni araştırma ve uygulamaların geliştirilmesi açısından önemlidir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı,

ilkokulda uzaktan eğitim süreci ile ilgili yönetici, öğretmen ve veli görüşlerinin ortaya konması ve bu sayede eksikliklerin tespit edilerek uzaktan eğitim sisteminin gelişme sürecine katkı sağlamak ve de uzaktan eğitim sürecinde sınıf yönetimi beceri düzeylerini belirlemektir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, katılımcılar, veri toplama teknikleri, uygulama süreci ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel bir çalışma olup, durum çalışması desenindedir. Bir durum gibi güncel bir olgu (pandemi) konusunda kendi gerçekliği bağlamında özellikle olgu ve bağlam arasındaki sınırları belirlemeye çalışan ampirik bir sorgulama yapılmıştır (Yin, 2012). Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre çalışma, bir durumun faktörlerini (çevre, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırmakta, faktörlerin ilgili durumu nasıl etkilediğine ve bunlardan nasıl etkilendiğine odaklanmaktadır. İlgili durumun yanı sıra bir durumdaki değişiklikler ve süreçleri anlamaya çalışan bir durum çalışmasıdır. Bu durumu derinlemesine anlatmak için çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, Yıldırım ve Şimşek (2013) tarafından gözlem, görüşme ve belge analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya çıkarılması için bir sürecin izlendiği bir çalışma olarak tanımlanmaktadır.

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmaya amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile belirlenen Konyaaltı ilçesinde görev yapan 5 yönetici ve 5 öğretmen ile çocukları Konyaaltı ilçesinde öğrenim gören 5 öğrencinin velisi katılmış, araştırmada katılımcıların konuya ilişkin görüşlerini belirlemek için nitel bir araştırma yöntemi olan derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmada olasılıksal örnekleme gerekli değildir ve genellikle az sayıda kişiyle çalışır ve kesin sonuçlara varma veya sonuçları topluma genelleme çabası yoktur. Mülakat, önceden belirlenmiş ve ciddi bir hedefe yönelik yürütülen ve karşısındaki kişiye sorular sorarak cevap alan interaktif bir iletişim sürecidir. Tanımda bahsedilen süreç, bu karşılıklı iletişimin sürekli ve dinamik doğasına atıfta bulunmaktadır. Bu dinamik yapı, karşılıklı etkileşime dayalı bir bağ kurmayı gerektirir. Görüşme sürecinin planlı ve amaca yönelik olması, görüşme tekniğini bir konuşma olmaktan farklı kılarak hedef odaklı bir veri toplama çalışması haline getirmektedir.

Görüşmede kullanılan soru cevap yöntemi, veri toplarken bir ilişki kurmanın ve verilere erişmenin bir yolu olarak da tanımlanabilir. Nitel araştırma, araştırmacıya esneklik sağlarken aynı zamanda keşifsel bir özelliğe de sahiptir. Araştırmanın her aşamasında gerektiğinde kurguda yöntem geliştirmeye ve değişiklik yapmaya olanak sağlar. Yaygın olarak çalışılmayan konuların aydınlatılmasında yararlı ve faydalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3.2. Araştırma (Çalışma) Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Antalya ili merkez ilçelerinden Konyaaltı ilçesinde bulunan kamu ilkokullarındaki yöneticiler, öğretmenler ve ilkokullarda öğrenim görmekte olan öğrencilerin velilerinden oluşmaktadır.

Tablo 3.1 Katılımcıların Kişisel Özellikleri

Değişkenler	Grup	f
Cinsiyet	Kadın	8
	Erkek	7
	Toplam	15
Meslek/Görev/Statü	Yönetici	5 (3 Erkek, 2 Kadın)
	Öğretmen	5 (2 Erkek, 3 Kadın)
	Veli	5 (2 Erkek, 3 Kadın)

Çalışma grubuna alınan öğretmen, veli, yöneticilere ilişkin bilgiler

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada da veri toplamak amacı ile yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanarak görüşme tekniği kullanılmış, veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırmada elde edilen tüm veriler kodlanarak, araştırmanın amacına uygun olarak çeşitli boyutlar ve bu boyutlara uygun temalar saptanarak, temalara ilişkin görüşler özetlenip yorumlanmıştır. Yüz yüze görüşme yöntemi, toplumsal duyarlılığı sağlamak için bireylerin bakış açısını iç dünyaya girerek anlamaya çalışan nitel bir araştırma aracı olarak kullanılmaktadır. Nitel araştırmada, görüşmecinin amacı, görüşülen kişinin iç dünyasına girerek görüşülen kişinin bakış açısını anlamaktır. Bu anlamda sosyal duyarlılık en üst

noktadadır (Kuş, 2003). Görüşmelerden önce araştırmaya dâhil edilmesi planlanan kişiler telefonla aranmış ve çalışma hakkında kısa bilgi verilerek görüşme için uygun bir zamana karar verilmiştir. Katılımcılarla daha sonra uygun gün ve saatlerde araştırmacının çalışma ofisinde bir araya gelinmiştir. Bunun mümkün olmadığı durumlarda, bazı görüşmecilerle çeşitli çevrimiçi platformlar aracılığı ile görüşmeler sürdürülmüştür. Görüşmeler, ortalama 1 saat süre ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama süreci, araştırmacının katılımcılarla derinlemesine yüz yüze görüşmeleriyle gerçekleştirilmiş görüşmelere başlamadan önce, katılımcılara araştırmanın amacı, içeriği ve gizliliği hakkında açıklayıcı bilgiler verilmiştir.

Katılımcılara araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu, istenildiği anda görüşmeye ara verilebileceği veya görüşmenin bitirilebileceği bilgisi verilerek gönüllü katılımın olması sağlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular sorgulayıcı bir tutumla değil, bilgi vermek için sorulmuş ve görüşmeci ile göz teması kurularak görüşme soruları günlük dilde ifade edilmeye çalışılmıştır. Görüşülen kişilerin cevapları hakkında geri bildirim verilerek, katılımcı cevaplarının kalitesini artırmak için cesaretlendirici mesajlar verilmiştir (Kuş, 2003). Görüşmeden elde edilen verileri kaydetmek için üç yöntem kullanılmıştır: kayıt, not alma ve gözlemleme. Kayıt almak için katılımcılardan izin alınmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama araçları olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Buna göre yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu uygulanmıştır. Araştırmada, açık uçlu sorulardan oluşturulan taslak görüşme formu uygulama öncesinde nitel araştırma konusunda uzmanlara sunularak görüşme formunun geçerlilik sorunları giderilmeye çalışılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirilen ve sonuçlandırılan yarı yapılandırılmış görüşme formunda araştırma konusuna ilişkin beş soru yer almıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular, katılımcıların görüşlerini ortaya çıkarmak ve analiz etmek amacıyla tüm katılımcılar için aynı şekilde hazırlanmıştır.

Bu görüşme formu yönteminde görüşmeci, görüşme sırasında soruların cümle yapısını ve sırasını değiştirebilir veya bazı konuların detaylarını girebilir. Araştırmacıya bu durum

zaman esnekliği sağlar. Standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu, belirli bir sırayla dikkatlice yazılmış bir dizi sorudan oluşur ve görüşülen her kişiye bu sorular aynı tarzda ve sırayla sorulur. Görüşmecinin neden olabileceği önyargıyı azaltabilir. Ayrıca görüşme formu, hazırlık aşamasında öngörülemeyen boyutların ortaya çıkmasını ve incelenmesini engelleyebilmektedir (Yıldırım ve şimşek, 2011).

3.5. Verilerin Analizi

İyi bir nitel araştırmada geçerlik ve güvenirlik, araştırmacının tarafsızlığını gösteren önemli bir faktördür (Morse vd., 2002). Toplanan verilerin detaylı bir şekilde raporlanması ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığının açıklanması nitel bir araştırmada önemli geçerlilik kriterleri arasındadır. Bu tür analizleri kullanarak bir çalışmada görüşülen bireylerden doğrudan alıntılara yer verilmesi ve sonuçların bunlara göre açıklanması geçerlik açısından önemlidir. Nitel araştırmacıya geçerlik konusunda sunulan başka stratejiler de vardır. Bu stratejiler i ve dış geçerlilik olarak iki bölümde incelenir. Nitel araştırmada i geçerliliği sağlamak için araştırmada elde edilen bulguların farklı veri kaynakları, farklı veri toplama yöntemleri ve farklı analiz stratejileri kullanılarak doğrulanması gerekmektedir.

Ayrıca farklı kaynak, yöntem ve stratejilere göre elde edilen bulguların anlamlı bir bütün oluşturması gerekir (Yıldırım ve şimşek, 2011). Bu açıdan araştırmanın bulguları, kurulan kavramsal ereve ve kuramla uyumu araştırılmış ve ortaya çıkan kavramların anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığına bakılmıştır. Ayrıca her katılımcıya bir kod numarası verilmiş ve bu numara kısaltması (Y1, 1, V1, gibi) ile tanımlandıktan sonra eklenmiştir. Araştırmaya doğrudan alıntılar dâhil edilecektir ve sonuçlar bunlara göre açıklanmıştır.

Veriler, nitel araştırmaya dâhil edilen içerik analizine göre analiz edilmiş, elde edilen bulgular tema analizi tekniği kullanılarak tablo haline getirilmiştir. Araştırmada görüşmelerden elde edilen nitel verilerin analizinde kodlama, tema bulma, verilerin koda ve temalara göre düzenlenmesinden oluşan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, yazılı ve sözlü materyalin sistematik bir analizi olup, söylenen veya yazılanların kodlama yoluyla ifade edilmesidir (Balcı, 2018). Görüşme sırasında katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar alt kategorilere ayrılarak anlatılmıştır. Katılımcıların alt kategorilerle ilgili verdikleri cevaplar

sistematik olarak bir araya getirilerek yorumlanmıştır. Bulguların yorumlanmasında katılımcıların kendi cümleleri de yer almıştır.

Tablo 3.2 Katılımcı Kodları

Kodlar	Görev/Ünvan	Kodların Cinsiyet Dağılımı	
		Erkek	Kadın
Y1-Y2-Y3-Y4-Y5	Okul Yöneticisi	Y1-Y3-Y5	Y2-Y4
Ö1-Ö2-Ö3-Ö4-Ö5	Öğretmen	Ö3-Ö5	Ö1-Ö2-Ö4
V1-V2-V3-V4-V5	Öğrenci Velisi	V1-V4	V2-V3-V5

3.6. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini desteklemek için öncelikle bir pilot çalışma yapılmıştır. Bu şekilde görüşme sorularının uygunluğu, araştırmayı yansıtıp yansıtmadığı test edilmiştir. İyi bir nitel araştırmada geçerlik ve güvenirlik, araştırmacının tarafsızlığını gösteren önemli bir faktördür (Morse vd., 2002). Toplanan verilerin detaylı bir şekilde raporlanması ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığının açıklanması nitel bir araştırmada önemli geçerlilik kriterleri arasındadır. Bu tür analizleri kullanarak bir çalışmada görüşülen bireylerden doğrudan alıntılara yer verilmesi ve sonuçların bunlara göre açıklanması geçerlik açısından önemlidir. Nitel araştırmacıya geçerlik konusunda sunulan başka stratejiler de vardır. Bu stratejiler iç ve dış geçerlilik olarak iki bölümde incelenir. Nitel araştırmada iç geçerliliği sağlamak için araştırmada elde edilen bulguların farklı veri kaynakları, farklı veri toplama yöntemleri ve farklı analiz stratejileri kullanılarak doğrulanması gerekmektedir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın amaçları doğrultusunda yapılan nitel analizler sonucunda elde edilen bulgular Covid-19 sürecinde okulların algılanan durumları ve eğitim paydaşlarının değişen rolleri ilgili görüşler doğrultusunda temalar halinde sınıflandırılmış bu temalar tablo halinde verilmiştir.

4.1. Pandemi Hk. Bilinenler ve Görüşler/Düşünceler

Tablo 4.1 Pandemi Hk. Bilinenler ve Pandeminin Hissettirdikleri (Yöneticiler Açısından)

Pandemiye Daha Önceden Bilinenler Y3 Görüşler / Hissedilen Duygular	Pandemiye İlk Kez Duyanlar Y1/Y2/Y4/Y5
*Acı-Üzüntü	Y1
*Maddi-Manevi Kayıplar	Y2
*Psikolojik Olumsuzluk/Korku-Endişe-Umutsuzluk	Y2/Y4
*Yeni Alışkanlıklara ve Kurallara Uyma Çabası (Kısıtlamalar ve Tedbirli/Kontrollü Hayata Geçiş)	Y4/Y5
*Temizliğe ve Sağlığa Verilen Önemin Artması	Y3/Y5

Tablo 4.1.'de yönetici katılımcıların pandemiyle ilgili daha önceki bilgileri ile pandemi dönemi hakkındaki görüş ve düşüncelerine ve pandemi döneminin hissettirdiklerine yer verilmiştir:

Y1: “2019 yılından önce Pandemi kelimesini duymamıştım. Pandemi dünyada sağlık sektörünü etkileyen covid -19 salgınının genel adıdır. Bu süreçte bir çok aile de, anneler, babalar, çocuklar hayatını kaybetmiş ve dünyanın her yerinde acılar yaşanmıştır. Pandemi ile birlikte ülkelerin vatandaşlarına yaklaşımları ortaya çıkmıştır. Farklı ülkelerde yaşayan halkların pandemi kurallarını uygulama süreçleri izlenmiştir.”

Y2: “Hayır duymadım. Çok zor bir süreç, psikolojik ve maddi olarak tüm dünyayı, ülkeyi ve insanları olumsuz etkiledi.”

Y3: “2019’dan önce pandemi kelimesini duymuştum. Geniş bir coğrafyada birden fazla ülkede ortaya çıkan bir salgın hastalık olduğunu biliyordum. Koronavirüs pandemisi herkes gibi beni de bu süreçte korkuttu. Fakat zamanla bulaşma yollarını öğrendikçe tedbir olarak korunabileceğimizi gördüm. Hastalığı geçirmiş biri olarak bu süreçte toplum ve insanlık olarak hijyene önem vermemiz gerektiğini gördük. Sağlık çalışanlarının önemini bir kez daha anladık.”

Y4: “Pandemi kelimesi hakkında herhangi bir fikrim yoktu.”

Y5: “Hayır duymamıştım. Ne anlama geldiğini bilmiyordum. Pandemi, bir kıtaya ya da tüm dünyaya yayılan salgın hastalık gibi bir anlama geliyor. Çoğu zaman daha önce rastlanılmayan bir bakteri ya da virüslerden kaynaklanıyor. Pandemi ilan edildiğinde, ülkeler çok kesin ve kişilerin normal yaşam tarzlarını kısıtlayan kararlar alıyorlar. Ülkemizde de böyle oldu. Temizliğe ve sağlığa verilen önem arttı. Maske hayatımıza girdi. Tokalaşmak, sarılmak, düğün, dernek gibi şeyler dahi yapılamazlar arasına girdi. Ramazan ve kurban bayramlarında babamın-annemin elini öpemedim bile. Zor bir süreç hepimiz için.”

Çalışmamıza katılan 5 yöneticiden 4’ünün pandemi kavramını bu süreçte ilk kez duyduğu, 1’inin ise pandemi kavramını daha önceden duyduğu, ne olduğunu bildiği görülmüştür.

Yöneticilerimizin süreç içerisinde korku, endişe ve umutsuzluk duygularını yaşadığı, temizliğe daha önceki döneme göre daha fazla önem verdikleri ve kısıtlamalara uyma çabası içerisinde oldukları anlaşılmıştır.

Tablo 4.2 Pandemi Hk. Bilinenler ve Pandeminin Hissettirdikleri (Öğretmenler Açısından)

Pandemiye Daha Önceden Bilenler Ö1/Ö2	Pandemiye İlk Kez Duyanlar Ö3/Ö4/Ö5
Görüşler / Hissedilen Duygular	
*Umutsuzluk/Çaresizlik	Ö3/Ö4
*Mesleki Zorluklar	Ö3
*Korku-Endişe-Gelecek Kaygısı	Ö1/Ö2/Ö5
*Yeni Alışkanlıklara ve Kurallara Uyma Çabası (Kısıtlamalar ve Tedbirli/Kontrollü Hayata Geçiş)	Ö1

Tablo 4.2’de öğretmen katılımcıların pandemiyle ilgili daha önceki bilgileri ile pandemi dönemi hakkındaki görüş ve düşüncelere ile pandemi döneminin hissettirdiklerine yer verilmiştir:

Ö1: *“Pandeminin geniş bir bölgeye yayılan salgın hastalık olduğunu biliyordum. 2019 yılında ilk defa karşılaştığımız bir durum olduğu için korku, panik, endişe gibi duygular yaşadık. Salgın hastalık ile ilgili bilgiler edindikçe (nasıl bulaşır, ne gibi önlemler alabiliriz, yan etkileri vb.) endişelerimiz azaldı, kurallara katı bir şekilde uyduk. Evlerimize kapandık. Psikolojimiz olumsuz etkilendi. Hala daha etkileri devam ediyor. Hastalığa yakalanır mıyım? Nasıl atlattırım? Sevdiklerime bir şey olur mu? gibi sorular hep aklımızda.”*

Ö2: *“2019 öncesi pandemi kelimesini duymuştum ve anlamını biliyordum. Geniş alanlara yayılan salgın hastalıklar için bir terim. Tarih boyunca insanlığı etkileyen başka pandemiler olduğunu biliyorum. AIDS, İspanyol gribi, kolera, veba pandemilerini duymuştum. Bilgilerim daha çok kitaplardan ve filmlerden edindiğim bilgilere dayanıyordu. Süreçte daha çok geleceğe dair şüpheler oluştu.”*

Ö3: *“2019 yılı öncesinde “Pandemi” sözcüğünü duymadım ancak internet ortamında yaşanan sürece benzeyen komplo teorileri okumuştum. Sürecin bu teorilerle tam olarak olmasa da önemli ölçüde örtüşmesi, pandeminin bilinçli şekilde yayıldığı fikrine neden oluyor. Sürecin uzaması; toplumun belirli meslek gruplarında yaşamın daha zor hale gelmesine, eğitim-öğretim faaliyetlerinin aksamasına, gıda ve beslenme zincirlerinde giderek artan aksamalara neden olmakta. Gelecek dönemde bu sürecin yaralarının sarılması onlarca yıl sürebilir.”*

Ö4: *“Pandemi ile ilgili en ufak bir fikrim yoktu 2019 yılı ile birlikte tanıştım. Geniş kitlelere yayılan salgın hastalıktır. Elimizin kolumuzun bağlı olduğunu düşündüğüm çaresizlikleri yaşadığımız bir durumdu bence pandemi başladıktan kısa bir süre sonra şöyle bir şey düşünmüştüm: Keşke uzun bir süre bizi uyutsalar ve uyandıığımızda bu süreç bitmiş olsa.”*

Ö5: *“2019 yılından önce Pandemi kelimesini duymamıştım. Anlamını bilmiyordum. Pandeminin küresel salgın hastalık olduğunu öğrendim. Bizi nasıl bir sürecin beklediğini tam olarak bilmediğimden, ailem ve kendim adına korktum. Hastanelere yatan enfekte olmuş kişilerin TV’lerdeki görüntülerini izledikten sonra benzer şeyleri yaşama ihtimalinden tedirgin oldum.”*

Çalışmamıza katılan 5 öğretmenden 2'sinin pandemiye daha önceden bildiği 3'ünün ise bu süreçte pandemi kavramını ilk kez duyduğu anlaşılmıştır.

Öğretmenlerimizin süreç içerisinde en çok korku ve endişe duygularını yaşadığı, geleceğe yönelik umutsuluğa kapıldıkları ve kendilerini çaresiz hissettikleri anlaşılmıştır.

Tablo 4.3 Pandemi Hk. Bilinenler ve Pandeminin Hissettirdikleri (Veliler Açısından)

	Pandemiye Daha Önceden Bilenenler V4/V5	Pandemiye İlk Kez Duyanlar V1/V2/V3
Görüşler / Hissedilen Duygular		
*Eski Günlere Özlem		V1/V3
*Davranış Bozuklukları		V4
*Korku-Endişe-Gelecek Kaygısı		V1/V2/V5
*Yıpranma/Yorgunluk		V4

Tablo 4.3'te veli katılımcıların pandemiyle ilgili daha önceki bilgileri ile pandemi dönemi hakkındaki görüş ve düşüncelere ile pandemi döneminin hissettirdiklerine yer verilmiştir:

V1: “Pandeminin ne olduğunu bilmiyordum. Tehlikeli bir süreç olduğunu, hastalığın ilk zamanlarında korkunun hakim olduğunu ilerleyen süreçte de tedbirlerle bu sürecin atlatılabileceğine inanıyorum.”

V2: “Hayır duymadım, ilk duyduğumuzda büyük bir korkuya kapıldık zamanla her şey eskisi gibi olmasa da yeni düzene alışmaya başladık.”

V3: “Daha önce duymamıştık, anlamını bilmiyorduk, bu süreçte öğrenmiş olduk. Bir an önce bu sürecin sona erip bitmesini umuyoruz.”

V4: “Evet duydum. Zor bir süreç oluyor. Mesleki olarak, öğrencilerimizde oluşan davranış bozuklukları bizi çok yordu.”

V5: “Evet, 2019'dan önce de “Pandemi” kelimesini duymuştum ve anlamını biliyordum. Pandemi tanım olarak birden fazla ülkede veya kıtada, çok geniş alanda etkisini gösteren salgın hastalıkların genel adıdır. Pandemi bildiğimiz bir terimdi ancak; bu kadar sürecin içinde olduğumuz bir durumla karşılaşmadığımız için bize biraz uzak bir kavramdı. 2019 Yılı Mart ayından itibaren ülkemizde de başlayan Covid-19 salgını nedeniyle

“Pandemi” kelimesinin anlamını daha iyi idrak ettik. Süreç gerçekten herkes gibi beni de korkuttu. Gelecek için endişelendirdi. Umarım bu süreci sağlıklı bir şekilde daha fazla kayıplarımız olmadan atlattırız.”

Çalışmamıza katılan 5 veliden 2’sinin pandemiye daha önceden bildiği 3’ünün ise bu süreçte pandemi kavramını ilk kez duyduğu anlaşılmıştır.

Velilerimizin süreç içerisinde en çok korku/endişe duygularını yaşadığı ve gelecek kaygısına kapıldıkları anlaşılmıştır.

4.2. Uzaktan Eğitim Hakkında Bilinenler ve Görüşler/Düşünceler

Tablo 4.4 Uzaktan Eğitim Hk. Bilinenler ve Görüşler/Düşünceler (Yöneticiler Açısından)

“Uzaktan Eğitim”i Daha Önceden Bilenler Y1/Y2/Y3/Y4/Y5 Görüşler / Hissedilen Duygular	“Uzaktan Eğitim”i İlk Kez Duyanlar
*Hayatın Devam Etmesini Sağlama/	Y1/Y3/Y5
*Sürecin Getirdiği Zorunluluk	
*Motivasyon Kaybına Sebebiyet	Y2/Y4
*Verimliliğinin/Başarının Azalması	Y1/Y4

Tablo 4.4’te katılımcı yöneticilerin uzaktan eğitimle ilgili daha önceki bilgileri ile uzaktan eğitim hakkındaki görüş ve düşüncelerine yer verilmiştir:

Y1: “Evet uzaktan eğitim kavramını duymuştum. Uzaktan eğitim öğrencisi veya uygulayıcısı olmamıştım. Pandemi süreci ile birlikte birçok kurumda veya özel sektörde uzaktan çalışmalar başlamıştır. Uzaktan çalışma imkânının sunulması, hayatın devamlılığı için önemli olmuştur. Uzaktan eğitim süreci ile birlikte, ortaya çıkan farklı uygulama şekilleri eğitimde verimliliği düşürmüştür.”

Y2: “Evet duydum. Daha çok dezavantajlı olduğunu düşünüyorum. Bilgi eksikliği, rahatlık, kolay getirme gibi sakıncaları var.”

Y3: “2019’dan önce uzaktan eğitim kavramını biliyordum. Kısaca eğitim verilecek kişi veya kişilerin öğretmenle aynı ortamda bulunmadığı durumlarda internet ve gelişmiş

teknolojik araçlarla karşılıklı etkileşimde bulunmasına uzaktan eğitim diyebiliriz. Uzaktan eğitimin pandemi döneminde ulusal eğitimimizde başarılı bir şekilde kullanıldığını düşünüyorum. İnternet bulunmayan veya bağlantı olmayan evler olsa da yine de televizyon yardımı ile dersler belli bir oranda işlenmiş ve pandemi döneminde öğrencilerin eğitim alması sağlanmıştır.”

Y4: “Uzaktan eğitim kavramını duymuştum yalnız daha çok seminerler ile konferanslar ile ilgili uzaktan eğitim hakkında bilgim vardı.”

Y5: “MEB çalışanlarının aşına olduğu bir kavramdır uzaktan eğitim. Pek çok çalışan uzaktan hizmet içi kurslara katılmıştır. Ama bu daha çok kayıtlı bir videonun izlenmesi şeklinde olur. Covid-19 pandemisi ile uzaktan eğitimim kapsamı daha da genişledi. Çocuklar okula-öğretmene gidemeyince doğal olarak okulun-öğretmenlerin çocuğa gitmesi gerekiyordu. Devlette öyle yaptı. EBA TV, Zoom ve EBA üzerinden öğrencilerimizle buluştuk ve şartlar dahilinde yapılabilecek tek şey de buydu zaten. Uzaktan eğitim ile okul ortamının yakalanması elbette mümkün değil. Her evde internet olmadığını düşünürsek bizim okulda uzaktan eğitime katılım oranı %30 larda kaldı.”

Çalışmamıza katılan tüm yöneticilerin “uzaktan eğitim” kavramına yabancı olmadıkları anlaşılmıştır.

Yöneticilerimizin uzaktan eğitim döneminde motivasyon kayıpları yaşandığını, öğrenci başarısının azaldığını düşündükleri görülse de, pandemi sürecinde “uzaktan eğitim”i bir zorunluluk olarak gördükleri ve bir şekilde hayatın devamını sağlamaya yardımcı olduğunu düşündükleri anlaşılmıştır.

Tablo 4.5 Uzaktan Eğitim Hk. Bilinenler ve Görüşler/Düşünceler (Öğretmenler Açısından)

“Uzaktan Eğitim”i Daha Önceden Bilenler Ö3/Ö5	“Uzaktan Eğitim”i İlk Kez Duyanlar Ö1/Ö2/Ö4
Görüşler / Hissedilen Duygular	
*Verimliliğinin/Öğrenci Başarısının Azalması	Ö1/Ö4
*Davranış ve İletişim Problemleri	Ö1
*Fırsat Eşitsizlikleri Sebebiyle Öğrenme Kaybı	Ö1/Ö3/Ö4
*Öğrenme Fırsatları Sunma	Ö2/Ö5

Tablo 4.5’te katılımcı öğretmenlerin “uzaktan eğitim”le ilgili daha önceki bilgileri ile uzaktan eğitim hakkındaki görüş ve düşüncelerine yer verilmiştir:

Ö1: *“Uzaktan eğitim kavramını daha önce duymamıştım, bilgin yoktu. Uzaktan eğitim süreci sırasında köy okulunda görev yapıyordum. Genellikle yüz yüze eğitime devam ettik, birkaç ay uzaktan eğitim yaptık. Başlarda çocuklar da biz de zorlandık. Uzaktan eğitim yüz yüze eğitimin yerini tutmadı, bir şeyler eksik kaldı. Bazı öğrencilerle iletişim problemleri, öğrenme güçlükleri, davranış problemleri yaşadık. (Bazı çocuklarda bilgisayar, internet olmadığı için) Yüz yüze eğitime döndükçe elimizden geldiğince eksikleri tamamlamaya, telafi etmeye çalıştık. Kim ne derse desin salgın hastalık süreci eğitimi sekteye uğrattı. Psikolojimizde, sağlığımızda olumsuz etkiler bıraktı.”*

Ö2: *“Uzaktan eğitim kavramını daha önce duymamıştım. Pandemi sonrası da uzaktan eğitimin kalıcı olabileceğini düşünüyorum. Özellikle örgün eğitim dışında kalan eğitim programlarında insanların online eğitimi daha çok tercih edeceğini düşünüyorum. Yükseköğretimde de kalıcı olabileceğini, uzaktan eğitim veren üniversitelerin sayısının artacağını düşünüyorum. Kendi açımdan baktığımda, özellikle mesleki eğitimlere online olarak ulaşabilmenin çok yararını gördüm. Uzaktan eğitim sayesinde İstanbul, Ankara gibi şehirlere gitmem gerekmeden kendimi geliştirme fırsatı buldum. Uzaktan eğitim, okula devam etme imkanı bulamayan (sağlık sorunları gibi sebeplerle) öğrenciler için de büyük avantaj sağlamıştır. Bu nedenle örgün eğitimde de bu öğrenciler için online eğitim imkanının sürdürülmesi yerinde olabilir.”*

Ö3: *“Evet, uzaktan eğitim kavramı ile ilgili bilgin vardı. Ancak uzaktan eğitimin bu denli yaygınlaşacağını kimse düşünmemiştim. Uzaktan eğitimin başarılı olabilmesi için bu konuda yeterli bilgi ve altyapıya sahip olmanın önemli olduğunu düşünüyorum. Uzaktan eğitim döneminin verimliliğinin yüksek olması için sadece eğitim veren akademisyenlerin yanında özellikle ilköğretim dönemi öğrencileri söz konusu olduğunda ailelerin de bu süreçte etkin rol oynamaları gerekiyor ki hedeflere ulaşılabilsin.”*

Ö4: *“Bir sınıf öğretmeni olarak “Uzaktan Eğitim”i bu süreçte duydum ve bilgi sahibi değildim. Açıkçası olabileceğini de düşünmemiştim. Yani uzaktan nasıl öğretim olur, çocuklara dokunmadan, saçlarını okşamadan, gözlerinin içine bakmadan, olamaz gibi gelmişti başlarda. Fakat süreç ilerledikçe aslında o kadar da kötü olmadığını anladım. Anlattığım konuların onlara geçtiğini fark ettim, dönüt almaya başladım. Tabi ki yüz yüze*

eğitimin yerini asla tutmaz fakat yüzde seksen oranlarında başarılı olabildiğimizi düşünüyorum kendi adıma ve sınıfım adına. Fakat bu süreçte hareketli olan, enerjik çocuklarımızı dikkatini toplamakta epeyce zorlandım ve durumu iyi olmayan velilerimizin çocuklarının okulda imkan sağlansa da derslere katılım oranları çok düşüktü.”

Ö5: *“Uzaktan eğitim kavramını duymuştum. Pandemi öncesinde de Açık Öğretim Ortaokulu, Lisesi ve Üniversitesi şeklinde örgün olmayan eğitim zaten yapılmaktaydı. Yine bazı hizmet içi eğitim faaliyetleri uzaktan eğitim yoluyla yapılmaktaydı. Uzaktan eğitimin artık teknoloji ve iletişim çağının gerekliliklerinden olduğunu düşünüyorum. Gerek asenkron gerekse de senkron şekilde bu uzaktan eğitimin yapılabilirliği kanıtlandı. Kendim de zaten hizmet içi faaliyetlerde bu şekilde eğitimlerden yararlanmaktayım.”*

Çalışmamıza katılan öğretmenlerin 2’sinin “uzaktan eğitim” kavramını bildikleri 3’ünün ise “uzaktan eğitim” kavramını ilk kez duydukları anlaşılmıştır.

Öğretmenlerin “uzaktan eğitim” sürecinde öğrenci başarısının azaldığını düşündükleri en çok da fırsat eşitsizlikleri sebebiyle öğrenme kayıpları oluştuğunu düşündükleri anlaşılmıştır. Bunu yanında 2 öğretmenimizin “uzaktan eğitim”in öğrenme fırsatları ve tekrar etme fırsatı sunduğunu düşündükleri de anlaşılmıştır.

Tablo 4.6 Uzaktan Eğitim Hk. Bilinenler ve Görüşler/Düşünceler (Veliler Açısından)

“Uzaktan Eğitimi” Daha Önceden Bilenler V1/V4 Görüşler / Hissedilen Duygular	“Uzaktan Eğitim”i İlk Kez Duyanlar V2/V3/V5
*Hayatın Devam Etmesini Sağlama /Sürecin Getirdiği Zorunluluk	V3
*Verimliliğinin/Öğrenci Başarısının Azalması	V2
*Yıpranma/Yorgunluk	V3
*Öğrenmede Çeşitlilik Sağlama	V4/V5
*Teknoloji Kullanımını Geliştirme	V1/V5

Tablo 4.6’da katılımcı velilerin uzaktan eğitimle ilgili daha önceki bilgileri ile uzaktan eğitim hakkındaki görüş ve düşüncelerine yer verilmiştir:

VI: *“Uzaktan eğitim kavramını biliyordum. Eğitimin, teknoloji yoluyla, görselleri*

daha sade ve anlaşılır bir şekilde paylaşabilme imkanı sunan ve bir araya gelmekte imkânsız olan durumlarda yapılan eğitimidir. Teknolojiyi daha iyi ve verimli kullanmamıza yarayan bir eğitim sistemidir.”

V2: “Hayır duymamıştım, uzaktan eğitimi benimseyemedik, çocuklarım küçük olduğu için biz çok etkilenmedik ama sınav sürecinde olan çocuklar için büyük kayıptı.”

V3: “Daha önce duymamıştık, bilgi sahibi değildik ama pandemi sürecinde gerekli olduğunu gördük. Yine de bu süreç hem öğretmen hem veli hem de öğrenci için zor geçti.”

V4: “Uzaktan eğitimi duydum fakat “zomm” proje eğitimlerin haricinde tecrübem olmamıştı. Uzaktan Eğitimi farklı bir alternatif eğitim yöntemi olarak tecrübe etmiş olduk. Zor ve öğretici bir süreç oldu mesleki olarak.”

V5: “2019’dan önce “Uzaktan Eğitim” kavramını duymadım ve bu konuda bilgi sahibi değildim. Ancak artık “Uzaktan Eğitim” i biliyoruz ve uygulamasını da yapıyoruz. “Uzaktan Eğitim” bir eğitim programının kuruma gitmeden eğitimin dışardan alınmasıdır. Biz öğretmenler için ise bilgisayar başından çocuklara uzaktan ders anlatmaktır. Uzaktan eğitimle ders verirken teknolojiye hâkim olmak ve bilgisayarı iyi kullanmak gerekir. Ayrıca eğitimin kalıcı ve anlaşılır olması için çeşitli eğitim araçlarını eğitimde kullanmak gerekir. Örneğin web2 araçlarından uygun olanlar derslerde kullanılabilir. Dersler eğlenceli hale getirilip çocukların ilgisini toplamak önemlidir.”

Çalışmamıza katılan velilerin de tıpkı öğretmenler gibi 2’sinin “uzaktan eğitim” kavramını bildikleri 3’ünün ise “uzaktan eğitim” kavramını ilk kez duydukları anlaşılmıştır.

Velilerin; “uzaktan eğitim” sürecinde öğrenci başarısının azaldığını düşündükleri ve sürecin velilerin yorgunluğuna yol açtığı anlaşılmıştır. Ancak; velilerin yine de bunu bir zorunluluk olarak gördükleri ve teknoloji kullanımına olumlu katkı/öğrenme çeşitliliği oluşturma gibi olumlu yanlarını da vurguladıkları anlaşılmıştır.

4.3. Pandemi Süreci Eğitim-Öğretim Uygulamaları Durum Değerlendirmeleri

a) Hibrit Eğitim-Öğretim Uygulaması

Tablo 4.7 Hibrit Eğitim-Öğretim Uygulamaları (Yöneticiler Açısından)

Görüşler	
*Karışıklıklar Oluşması	Y1
*Verimliliğinin/Öğrenci Başarısının Azalması	Y1/Y2
*Fırsat Eşitsizlikleri/Eğitime Ulaşamama	Y4
*Zorunluluğun Karşılanması	Y3/Y4/Y5
*Pandemi Sürecinde Sosyalleşme İmkânı Sunması	Y5

Tablo 4.7’de eğitim-öğretimin hibrit devam etmesiyle ilgili katılımcı yöneticilerin görüşlerine yer verilmiştir:

Y1: “Eğitimin hibrit olarak devam etmesi, eğitim kalitesini çok düşürmüştür. Eğitimciler gruplandıkları öğrencilere ders anlatırken karışıklıklar yaşanmıştır. Pandemi sürecinde hibrit eğitim sistemi uygulamasının, eğitimde verimliliği çok düşürdüğünü düşünmekteyim.”

Y2: “Kesinlikle yüzyüze devam etmeli. Diğer yöntemlerin verimsiz olduğuna inanıyorum.”

Y3: “Hibrit eğitimin ülkemizde başarılı bir şekilde yapıldığını gözlemleyerek gördüm. Tecrübe edindik. Eksiklikler doğal olarak vardı ama süreç içerisinde gelişim sağlandı diyebilirim. Yüz yüze eğitim mi hibrit eğitim mi dersek tabii ki yüz yüze eğitim derim ama salgın dönemlerinde hibrit eğitimin ne kadar önemli olduğunu görmüş olduk.”

Y4: “Eğitim-öğretimin hibrit şeklinde özellikle pandemi sürecinin başında devam etmesini çok başarılı buluyorum. Özellikle salgın hastalığın en yaygın olduğu süreçte öğrenci-öğretmen ve eğitim çalışanlarının sağlığını korumak adına başarılı bir uygulama olarak düşünüyorum. Yalnız her ne kadar başarılı bir uygulama olsa da bazı ülke şartları ve imkânlardan dolayı aksaklıklar olmuş ve istenilen başarının tam gerçekleşmiş olduğunu düşünmüyorum. Şöyle ki bir şey planlanırken öngörü eksikliğinden dolayı her okul, öğrenci ve velinin aynı imkan ve koşullara sahip olmadığı öngörülemezdir. Bu nedenle bazı öğrenciler internet ve dijital destek(tablet, pc, cep telefonu...) imkânı yoksunluğundan hibrit

uygulanmasından yeterli şekilde yararlanamamış olup istenilen eğitim-öğretim imkanı elde edememiş ve başarı gerçekleşmemiştir.”

Y5: “Yapılacak olan ya da yapılmasına karar verilen uygulamalar covid-19 pandemisinin yayılma özelliklerinin göz önünde bulundurulmasından kaynaklandı. Bu nedenle öğrencilerin haftanın bazı günleri okula gelip diğer günler çevrimiçi eğitim almaları makul bir uygulamadır. Öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda okulun temizlenmesi-havalandırılması da yapılmış oluyordu. Ayrıca uzun zamandır okuluna gelemeyen, arkadaşlarını göremeyen öğrenciler için haftada iki gün okula gelmek psikolojik açıdan, sosyalleşme açısından öğrenciler için de gerekliydi.”

Çalışmamıza katılan yöneticilerin “hibrit eğitim”in öğrenci başarısını olumsuz etkilediğini, fırsat eşitsizlikleri sebebiyle eğitime ulaşamama sorunu oluştuğunu düşündükleri gözlemlense de, çoğunlukla da bunun bir zorunluluk olduğunu düşündükleri ve bu sebeple çok olumsuz bir bakış açısına sahip olmadıkları anlaşılmıştır.

Tablo 4.8 Hibrit Eğitim-Öğretim Uygulamaları (Öğretmenler Açısından)

Görüşler	
*Okula Uyum Problemleri/Davranış Problemleri	Ö2/Ö5
*Motivasyon Kaybına Sebep Olunması	Ö3/Ö4
*Fırsat Eşitsizlikleri/Eğitime Ulaşamama	Ö1/Ö5

Tablo 4.8’de eğitim-öğretimin hibrit devam etmesiyle ilgili katılımcı öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir:

Ö1: “Bu durum her okuldaki öğrencilere uygun değil bence. Çünkü uzaktan eğitim sürecine hiç dahil olamayan öğrenciler var. Bu durum onları olumsuz etkiliyor, eğitim hakları elinden alınıyor.”

Ö2: “Aşılama öncesi dönem, gerekli bir uygulama idi. Ancak mümkün olduğunca yüzyüze eğitimin yapılması taraftarıyım. Online+yüzyüze süreci öğrencilerin okula uyum sağlamaları, eğitim ve öğretim çalışmalarını başarılı şekilde sürdürmede yeterli olmamıştır.”

Ö3: “Eğitim-öğretim faaliyetlerinin kesinlikle yüzyüze devam etmesi gerektiğini düşünüyorum. Uzaktan eğitim faaliyeti kısa dönemli eğitimler için oldukça yararlı olabiliyor ancak uzun dönemler öğrencilerin faaliyetlerden kopmalarına neden oluyor.”

Ö4: “Hibrit sisteminde çocuklar 2 gün okula gelip 1 gün çevrimiçi olmakla birlikte 5

gün evde kalmak zorundalardı. Dolayısıyla çocuklar çok fazla boş kaldı. Okula geldiği günlerde de mihver derslerin dışında diğer derslerde işlenemedi maalesef. Bence uygun bir sistem değil sadece pandemi döneminde hayat kurtarıcı diye düşünebilirim.”

Ö5: “Hibrit eğitimin öğretim açısından bakıldığında yazma etkinlikleri dışında yararlı olduğunu gördük. Ancak dezavantajlı olan öğrenci gruplarında(kaynaştırma öğrencileri, özel eğitim sınıfı öğrencileri) ise aynı yararı sağlayamadık. Okulların öğretim rolü yanı sıra eğitim rolünün ise uzaktan yapılamadığını okula dönen çocuklarda gördüğümüz davranış problemlerinde gözlemledik.”

Çalışmamıza katılan öğretmenlerin “hibrit eğitim”in öğrencilerde davranış bozuklukları oluşmasına ve motivasyon konusunda olumsuzluklara sebep olduğunu ve fırsat eşitsizlikleri sebebiyle eğitime ulaşamama sorunu oluşturabildiğini gözlemledikleri görüşlerinden anlaşılmıştır.

Tablo 4.9 Hibrit Eğitim-Öğretim Uygulamaları (Veliler Açısından)

Görüşler	
*Verimliliğinin/Öğrenci Başarısının Azalması	V1/V3/V4/V5
*Sosyalleşme Sorunları	V2
*Yorgunluk/Yıpratıcılık	V2
*Program Kazanımlarının Yetişememesi	V5

Tablo 4.9’da eğitim-öğretimin hibrit devam etmesiyle ilgili katılımcı görüşlerine yer verilmiştir:

V1: “İlkokulda bu şekilde devam etmesini olumlu bulmuyorum. İlkokulda eğitim-öğretim yüz yüze devam etmeli.”

V2: “Zor bir dönemdi, çocukların mutsuz olduğu ve sosyalleşemediği bir süreçti.”

V3: “Salgın olmadığı sürece öğretmen ve öğrencilerde çok sık hastalık görülmemesi halinde yüz yüze eğitime devam edilmesinde sakınca görmüyoruz.”

V4: “Özellikle ilkokul grubunda mutlaka yüzyüze olmalı.”

V5: “Bence, eğitim-öğretimin hibrit şekilde devam etmesi iyi bir yöntem olmadı. Çünkü öğrenciler okula gelmediği günlerde derslerden uzak kaldı. Ayrıca bu sistemde mevcut müfredatı yetiştirmek de öğretmenler için de zor oldu. Hibrit eğitimin tek avantajı az sayıda öğrenci ile ders yapmanın kolaylığıdır.”

Çalışmamıza katılan velilerin “hibrit eğitim” hakkında olumsuz düşüncelere sahip oldukları, en çok da hibrit eğitimin öğrenci başarısına olumsuz etkisi olduğunu düşündükleri anlaşılmıştır.

b) 4 Gün Eğitim 1 Gün Temizlik Arası Uygulaması

Tablo 4.10 “4 Gün Eğitim 1 Gün Temizlik Arası” Hakkındaki Görüşler (Yöneticiler Açısından)

Görüşler	
*Doğru Bir Uygulamaydı, Sürekli Hale Gelebilir	Y1/Y4
*Doğru Bir Uygulamaydı, Pandemi Süresince Olmalı	Y2/Y3/Y5
*Yanlış/Gereksiz Bir Uygulamaydı	

Tablo 4.10’da okulun 4 gün yüz yüze eğitime devam edip 1 gün temizlik için ara verilmesiyle ilgili katılımcı yönetici görüşlerine yer verilmiştir:

Y1: “Derslerin hafta içi 4 gün devam etmesi ve bir gün temizlik işlemleri için tatil edilmesi uygulamasının çok güzel bir uygulama olduğunu ve uygulamanın sürekli olmasını, okullarda temizlik ve hijyen açısından faydalı bulmaktayım. Okullarımızın kalabalık olması ve temizlik personeli yetersizliklerinin her daim olmasından dolayı, bu tür bir uygulamanın yararlı olacağını düşünmekteyim.”

Y2: “Doğru bir uygulamaydı. Sürekli hale getirilmesini gerekli bulmuyorum.”

Y3: “Olması gereken bir uygulamaydı. Aynı zamanda okul temizliğinde eksik yönümüzün olduğu gerçeğinin dışı vurumuydu. Okullarımızda ne yazık ki gerekli temizlik işçi görevlendirmeleri pandemi döneminde bile geç yapılmış, sorumluluk okul idarecilerine yüklenmiştir. Sürekli hale gelmesi gereken yeterli elemanın gerekli zamanda okullarda bulundurulmasıdır.”

Y4: “Bu uygulama kesinlikle çok başarılı düşünülmüş bir uygulama olup pandemi sürecinde detaylı temizliğin yapılması imkanını sunmuştur. Maalesef ki bu uygulamanın yüz yüze eğitim başlamasıyla kalkmış olması, zaten yeterli temizlik personeli bulmakta zorlanan eğitim kurumlarının yeteri kadar hijyenik olması konusunda elini kolunu bağlamış durumundadır. Eğer bu uygulama devam ederse tüm eğitim personeli ve öğrencisinin sağlıklı bir şekilde eğitim-öğretim gördüğü kurumlar standardına ulaşmış oluruz.”

Y5: “Yukarda da ifade ettiğim gibi öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda okulun temizlenmesi-havalandırılması mantıklı bir uygulamadır. Covid-19 devam ettiği sürece yapılmaya devam edilebilir. Özellikle ikili eğitim yapılan okullarda ya da mevcudu kalabalık olan okullarda.”

Çalışmamıza katılan tüm yöneticilerin “4 Gün Eğitim, 1 Gün Temizlik Arası” uygulamasını doğru buldukları, bazı yöneticilerin bunun sürekli hale gelmesini istedikleri, bazılarının ise pandemi süresince devam etmesini doğru buldukları görüşlerinden anlaşılmıştır.

Tablo 4.11 “4 Gün Eğitim 1 Gün Temizlik Arası” Hakkındaki Görüşler (Öğretmenler Açısından)

Görüşler	
*Doğru Bir Uygulamaydı, Sürekli Hale Gelebilir	
*Doğru Bir Uygulamaydı, Pandemi Süresince Olmalı	Ö2/Ö3/Ö4
*Yanlış/Gereksiz Bir Uygulamaydı	Ö1/Ö5

Tablo 4.11’de okulun 4 gün yüz yüze eğitime devam edip 1 gün temizlik için ara verilmesiyle ilgili katılımcı öğretmen görüşlerine yer verilmiştir:

Ö1: “Sınıfı ikiye bölüp, iki gün ders yapmak yetersiz gelecektir. Aileleri tarafından telafi edilemeyen çocuklar zor durumda kalacaktır. Bence 5 gün yüz yüze eğitim devam etmeli, başka önlemler (sağlık, fiziki şartlar vb.) alınarak devam edilmeli.”

Ö2: “Uygulandığı şartlarda gerekli olduğunu düşünmüştüm. Ancak salgının bu günkü gidişine bakarak bu uygulamaya çok da gerek olmadığını söyleyebilirim. Ancak kalabalık ve ikili öğretim veren okullarda gerekli olabilir.”

Ö3: “Pandemi süreci devam ettiği sürece haftanın bir günü (Çarşamba günleri) temizlik ve hijyen için ayrılması durumun devamlılığı için daha elverişli ortam oluşturacaktır. Sınıfların kalabalık olması, öğrencilerin sürecin ciddiyetini tam olarak anlayamamış olmasından dolayı temizli ve hijyen bu süreçte en önemli unsur.”

Ö4: “Eğer okul tam gün bir okulsu bence temizlik için yeterince süre var. İkili eğitim yapan okullarda kesinlikle çok büyük bir sorun zaman kısıtlı olduğu için. İkili eğitim yapan okullarda düşünülebilir.”

Ö5: “Bu uygulamanın virüs yayılımını engellediğini düşünmüyorum. O yüzden sürekli

hale gelmesinin yararının olduğunu düşünmüyorum.”

Çalışmamıza katılan öğretmenlerden 3 tanesinin “4 Gün Eğitim, 1 Gün Temizlik Arası” uygulamasını pandemi süresince doğru buldukları, 2 tanesinin ise uygulamayı gereksiz buldukları görüşlerinden anlaşılmıştır.

Tablo 4.12 “4 Gün Eğitim 1 Gün Temizlik Arası” Hakkındaki Görüşler (Veliler Açısından)

Görüşler	
*Doğru Bir Uygulamaydı, Sürekli Hale Gelebilir	V3
*Doğru Bir Uygulamaydı, Pandemi Süresince Olmalı	V5
*Yanlış/Gereksiz Bir Uygulamaydı	V1/V2/V4

Tablo 4.12’de okulun 4 gün yüz yüze eğitime devam edip 1 gün temizlik için ara verilmesiyle ilgili katılımcı veli görüşlerine yer verilmiştir:

V1: *“Gereksiz buldum açıkçası. 4 gün devam eden bir sistem 5.günü de tolere edebilir. Temizlik işlemleri için, ders bitiminin ardından yapılacak temizlik yeterli olur diye düşünüyorum.”*

V2: *“Yeterli temizlik personeli olsaydı daha farklı bir planlama yapılabilirdi.”*

V3: *“Tam yerinde bir karar olurdu.”*

V4: *“1 gün temizlik arası popülist bir yaklaşım bence. Devam etmesi mantıklı değil.”*

V5: *“Pandemi sürecinde temizliğin önemi daha da arttı. Bu nedenle öğrencilerin ve okulda çalışanların sağlığı açısından temizlik ve dezenfekte işlemleri için bir gün tatil edilmesi doğru bir uygulamadır. Pandemi devam ettiği sürece temizlik için 1 günün tatil edilmesi uygulaması devam edebilir.”*

Çalışmamıza katılan velilerin “4 Gün Eğitim, 1 Gün Temizlik Arası” uygulamasını çoğunlukla gereksiz buldukları görüşlerinden anlaşılmıştır.

c) Mevcutların Yarıya Düşürülmesi/ 2 Gün Farklı Gruplarla Yüzyüze Eğitim

Tablo 4.13 Pandemi Sürecinde Sınıfların Bölünerek Mevcutların Yarıya Düşürülmesi/2 Gün Yüz Yüze Farklı Gruplarla Eğitim Hk. Görüşler (Yöneticiler Açısından)

Görüşler	
*Pandemi Koşullarında Doğru Bir Uygulamaydı	Y1/Y2/Y3/Y4/Y5
*Yanlış/Gereksiz Bir Uygulamaydı	

Tablo 4.13'te sınıf mevcutlarının bölünerek yarıya düşürülmesi ve eğitimin 2 gün yüzyüze devam etmesiyle ilgili katılımcı yöneticilerin görüşlerine yer verilmiştir:

Y1: “Sınıf mevcutlarının yarıya düşürülmesi ile sınıflardaki öğrenci sayısının yirminin altında olması ile eğitim de verimlilik artmıştır. Ancak müfredatın yetiştirilmesi ve bir öğretmende iki grup öğrenci olmasından kaynaklı birçok sorun yaşanmıştır. Okulların mevcut koşullar itibariyle tekli eğitim yapmasını her zaman desteklemiştir. İkili eğitim de karşılaşılan en büyük sorun temizlik sorunudur. İkili eğitimde sınıfların temizliği için yeterli zaman olmamaktadır. Bu da sabahçı grupların temiz sınıfa, öğlen grupların temizlenmemiş sınıfa girmesinden kaynaklı sorunlar yaşanmaktadır. Ayrıca yöneticilerin daha fazla mesai ile çalışmaları, yöneticileri daha verimsiz kılmaktadır.”

Y2: “Tam gün devam edilmeli. Yüz yüze 2 günün yararlı olduğunu düşünmüyorum. Sınıf mevcutlarının yarıya düşürülmesinin faydalı olacağı kanaatindeyim.”

Y3: “Sınıf mevcutlarının yarıya düşürülmesiyle ve öğrencilerin yüz yüze 2 gün şeklinde devam etmesiyle, olması gereken bir uygulama yapıldı. Öğrencilerin sosyalleşmesi ve pandemi döneminde okuldan soğumasının önüne geçilmiş oldu. Pandemi ilk etapta insanları korkuttu fakat pandemiye uyum sağlamamız gerektiğini öğrenmemiz gerekli, bu yüzden okulun fiziki şartları da yeterli ise normal eğitim şeklinde devam etmesini isterdim.”

Y4: “Sınıf mevcutlarının yarıya düşürülüp yüz yüze 2 gün şeklinde devam etmesi eğer tüm öğrencilere dijital destek sağlanırsa başarılı bir uygulama olarak görüyorum. Yalnız buna bağlı olarak mevcut koşullarda en sağlıklı eğitim-öğretimin normal, yemek arası saatinin iptal edildiği bir eğitim öğretim olduğunu düşünmekteyim. Şöyle ki, ister öğrenci sabahçı olsun isterse öğlenci grup olsun her iki grupta bu sistemden olumsuz etkilenecektir. Sabah gelen öğrenci yeteri kadar uykusunu alamamış karanlıkta gelmiş olacak ve onlar için ilk iki ders boş ölü geçen zaman dilimi haline gelecektir. Aynı şekilde öğlenci grupta geç saatte akşam karanlıkta okuldan çıkmış olacak ve son iki ders özellikle kış aylarında verimsiz geçen bir ders zamanı haline gelecektir. Aynı zamanda öğlenci grupta küçük yaşta öğrencilerin akşam karanlığında evlerine gitme ve velilerine teslim etme konusunda güvenlik sıkıntıları yaşayacak olması ve öğrenci kaybolma durumlarıyla karşılaşabilecek olmamız büyük tehlike ve önem arz etmektedir. En uygun eğitim öğretimin özellikle yemek saatinin iptal edilerek blok olarak 6 ya da 5 saat ders yapılması şeklinde devam etmesi gerektiğini düşünüyorum. Hem öğrenci yeteri kadar uykusunu almış dinç bir şekilde gün aymış bir saatte

okula gelecek aynı zamanda hava kararmadan evine dönüp yeteri kadar kendisine güvenli bir zaman dilimi ayırmış olacaktır.”

Y5: “Bu yöntemler MEB’ in süreci en az zararlarla nasıl kotarabiliriz düşüncesinden kaynaklandı. Çünkü 3 dönem öğrenciler okula gidemediler. Bu da beraberinde birçok sorunu doğurdu. Öğrenci okuldan, dersten, kitaptan, sosyalleşmeden uzaklaştı. Aileler “çocuklarımız bir şey öğrenemedi” diye serzenişte bulunmaya başladılar. Her okul mevcut şartlarına göre kendi kararını kendisi vermeli. İkili eğitim uygulanması, yüz yüze 2 gün uygulamasından daha iyi olur elbette. Ancak bu durumda da norm açığı oluşur ve binlerce yeni öğretmen atamalarının yapılması gerekir. Bu da pandemi nedeniyle kötüye giden ekonomide nasıl olacak?”

Çalışmamıza katılan tüm yöneticilerin “2 Gün Yüz Yüze Farklı Gruplarla Eğitim” uygulamasını pandemi koşullarının bir gereği olarak gördükleri ve koşullar gereği doğru buldukları görüşlerinden anlaşılmıştır.

Tablo 4.14 Pandemi Sürecinde Sınıfların Bölünerek Mevcutların Yarıya Düşürülmesi/2 Gün Yüzyüze Farklı Gruplarla Eğitim Hk. Görüşler (Öğretmenler Açısından)

Görüşler	
*Pandemi Koşullarında Doğru Bir Uygulamaydı	Ö2/Ö4
*Yanlış/Gereksiz Bir Uygulamaydı	Ö1/Ö3/Ö5

Tablo 4.14’te sınıf mevcutlarının bölünerek yarıya düşürülmesi ve eğitimin 2 gün yüzyüze devam etmesiyle ilgili katılımcı öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir:

Ö1: “Pandemi sürecinde 24 kişilik sınıflarda görev yaptığım için, geniş bir sınıfta, 5 gün yüz yüze, kurallara uyarak eğitimde pek sıkıntı yaşamadım. 40 -50 kişilik sınıflarda durum elbette ki daha zor olacaktır. Deneyimlemediğim için bilemiyorum. Okulda eğitim almaktan başka seçeneği olmayan çocuklar için adil bir durum olmuyor. Dezavantajlı çocukların problemleri halledilirse bir derece uygun olabilir. Bu hastalıkla yaşamayı öğrenip 5 gün yüz yüze eğitime devam edilmeli bence.”

Ö2: “Öğretmen yükünü artıran bir uygulama oldu. Bu en büyük dezavantajıydı. Ancak öğrenciler için daha az mevcutta eğitim almak iyi bir deneyimdi diyebilirim. Okulların mevcut koşulları elverdiği ölçüde ikili öğretim yapması daha uygun olacaktır.”

Ö3: “Sınıf mevcutlarının yarıya düşürülüp iki gün süreyle gruplarla yüzyüze eğitime geçilmesi bu süreçteki en verimsiz dönemdi. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin normal şekilde

devam etmesi verimlilik açısından elbette önemli ancak sınıfların kalabalık ve küçük olması temizlik ve hijyen açısından sorunlara neden olabiliyor.”

Ö4: “Okulların kesinlikle tam gün devam etmesi uygundur. Fakat sınıf mevcutları kalabalık olan sınıflarda ki benim sınıfımda bunlara dahil sınıfı ikiye bölmek eğitim ve öğretim adına çok güzel oldu. Sınıf mevcudunun 20 kişi olması öğrenci adına ve öğretmen adına gayet güzel bir durum. Hatta pandemi döneminde sınıf olan öğrencilerin ve öğretmenlerin daha çok rahat ettiklerini düşünüyorum bu anlamda.”

Ö5: “Sınıf mevcutlarının azaltılmasının eğitim öğretimin kalitesinin artması için oldukça yararlı olduğu aşikardır. Ancak bunu sınıf mevcutlarını yarıya bölerek değil derslik ve okul sayılarını arttırarak olması gerektiğini düşünüyorum. Okuldan uzak kalma gün sayısı arttıkça öğrencilerde davranış problemlerinin arttığını gözlemlemekteyiz. Ders saati azaltılarak okullarda ikili eğitim yapılabilir.”

Çalışmamıza katılan bazı öğretmenlerin “2 Gün Yüz Yüze Farklı Gruplarla Eğitim” uygulamasını pandemi koşullarının bir gereği olarak gördükleri ve koşullar gereği doğru buldukları, bazılarının ise yanlış/gereksiz buldukları görüşlerinden anlaşılmıştır.

Tablo 4.15 Pandemi Sürecinde Sınıfların Bölünerek Mevcutların Yarıya Düşürülmesi/2 Gün Yüzyüze Farklı Gruplarla Eğitim Hk. Görüşler (Veliler Açısından)

Görüşler	
*Pandemi Koşullarında Doğru Bir Uygulamaydı	V3/V5
*Yanlış/Gereksiz Bir Uygulamaydı	V1/V2/V4

Tablo 4.15’te sınıf mevcutlarının bölünerek yarıya düşürülmesi ve eğitimin 2 gün yüzyüze devam etmesiyle ilgili katılımcı velilerin görüşlerine yer verilmiştir:

V1: “Mevcutların yarıya düşürülmesi uygulamasının da doğru olmadığını düşünüyorum. Öğretmende, hem motivasyon kaybına sebep oluyor hem öğretmenin iş yükünü artırıyor hem de öğrencilerin sosyalleşmesini engelliyor.”

V2: “İkili sistemde süre çok kısa, normal eğitim şeklinde devam etmesini isterim.”

V3: “Çocuk sayılarının yarıya düşmesi sebebiyle bir veli olarak yüz yüze 2 gün şeklindeki eğitimin hem öğretmen hem veli hem de öğrenci açısından daha faydalı olduğunu gördük. Bu şekilde devam etmesini isterdik.”

V4: “En sağlıklı sistemin tam gün olduğunu savunanlardanım ancak olağanüstü

durumlarda az sayıyla ikili eğitim öğretim yapılabilir.”

V5: “Sınıf mevcutlarının yarıya düşürülmesi sağlık ve eğitim-öğretim açısından çok doğru bir uygulama oldu ancak; eğitimin yüz yüze sadece 2 gün devam etmesi bazı derslerin müfredata göre yetişmesini zorlaştırdı. Ana derslerde bazı konuların üzerinde çok durulamadı. Ayrıca bazı beceri derslerinin tam manasıyla işlenememesi çocukların sosyalleşmesini de olumsuz etkiledi. Bu anlamda çocukların çoğunda oyun kurmada ve birlikte oyun oynamada sıkıntılar yaşadığı görülmektedir. Okulların mevcut koşullar itibarıyla ikili eğitim mi yoksa normal eğitim mi şeklinde devam etmeli; öğrenci mevcudu çok olan okullar ikili eğitime geçmelidir. Öğrenci mevcudu az olan okullar normal eğitime devam etmelidir.”

Çalışmamıza katılan 2 velinin “2 Gün Yüz Yüze Farklı Gruplarla Eğitim” uygulamasını pandemi koşullarının bir gereği olarak gördükleri ve koşullar gereği doğru buldukları, 3 velinin ise yanlış/gereksiz buldukları görüşlerinden anlaşılmıştır.

d) Okulların Temizlik Koşulları ve Pandemi Şartlarına Uyumu

Tablo 4.16 Okulların Sahip Olduğu Pandemi/Temizlik Koşulları Hk. Görüşler(Yöneticiler Açısından)

Görüşler		
*Malzeme Açısından Yeterli Mi?	Yeterli Y1/Y3/Y5	Yeterli Değil Y2/Y4
*Personel Açısından Yeterli Mi?	Yeterli Y2/Y5	Yeterli Değil Y1/Y3/Y4
*Sosyal Mesafenin Sağlanabilmesi Mümkün Mü?	Mümkün Y2	Mümkün Değil Y1/Y3/Y4/Y5

Tablo 4.16’da okulların pandemi/temizlik koşullarına sahip olup olmadığı ile ilgili katılımcı yönetici görüşlerine yer verilmiştir:

Y1: “Okulların pandemi sürecinin gerektirdiği temizlik koşullarına sahip olması ile ilgili olarak yeterince olmasa da okullar kısıtlı imkanları ile gerekeni yapmaktadırlar. Okullarda pandemiden önce olduğu gibi pandemi döneminde de yeterli temizlik personeli yoktur. Yeterli temizlik malzemesi de, okullar kendi imkanları ile sağlamaya çalışmaktadır. En önemlisi de sadece okullarda değil, bir çok alanda yeterli sosyal mesafenin sağlanmadığı

görülmektedir. Ancak maske kullanımının yaygın olması, oluşabilecek olumsuzlukların önüne geçmektedir.”

Y2: “Hayır düşünmüyorum. Gelen malzemeler yetersiz ve kalitesiz (özellikle maskeler kalitesiz). Personel sayısı yeterli. Sosyal mesafe fiziki koşullara göre değişmektedir.”

Y3: “Okulların pandemi sürecinin gerektirdiği temizlik koşullarına zamanla sahip olduğunu düşünüyorum. Okullarımızda gerekli dezenfektan ve temizlik maddelerinin bakanlık tarafından karşılanması olumlu fakat personel sayısı ve personellerin zamanında görevlendirilmemesi en büyük olumsuzluktu. Bakanlığın okulların sosyal mesafe uyarı levhaları ve etiketlerini de karşılaması gerektiğini düşünüyorum. Kırsalda bulunan birçok okulun bu ürünleri karşılamakta sorun yaşadığını gördüm.”

Y4: “Yeteri kadar temizlik koşullarına sahip olduğunu düşünmüyorum. Personel sayısı, temizlik malzemeleri açısından her okulun yeterli ve eşit düzeyde imkanlara sahip olmadığını düşünüyorum. Milli Eğitim Bakanlığı ve İŞKUR kurumu arasındaki protokolün yeniden düzenlenip, İŞKUR temizlik ve güvenlik personelinin 1. sınıf ve Anasınıfı uyum süreci başladığı gün, okullarda temizlik ve güvenlik personelinin görev başında çalışıyor olacak şekilde ayarlanması gerekmektedir. Eğitim öğretim başlamadan bazı şeylerin planlanıp tüm personel ve malzemelerin en az 1 hafta öncesinden tüm okullarda hazır bulunmaları gerekmektedir. Maalesef ki şu zamana kadar hep okullar açıldıktan 3 hafta sonrasında temizlik ve güvenlik personeli okullara görevlendirilmiştir. Bu yıl özellikle güvenlik personelinin görevlendirilmemesi özellikle maddi yönden destek göremeyen eğitim kurumlarının elini kolunu iyice bağlamış olup sistemin sağlıklı çalışması imkansız hale gelmiştir.”

Y5: “Bu süreçte okulum temiz belgesi uygulaması yapıldı. Kılavuzlar yayımlandı. İlk olarak bir tercihti. Sonra zorunlu kılındı. İvedi olarak okulların bu belgeyi alması istendi. Pek çok okulun boyunu aşan kuralları vardı ancak okullar bu kılavuzda yazanları yaptılar! Sonuçta her okul bu belgeyi aldı. Ama gerçekten de okullarımız temiz mi? Cevap hayır. 100 ya da 1000 öğrencisi olsun fark etmez. Bir okul asla covid-19 un yayılmasını engelleyecek kadar temiz olamaz. Okullarda sosyal mesafeyi koruyamazsınız. Ne sınıfta ne koridorda ne kantin önünde ne de okul servisinde sosyal mesafeyi koruyamazsınız. Peki ne yapabilirsiniz. Okul çalışanları olarak sürekli sosyal mesafe hatırlatması yaparsınız. Bu süreçte temizlik malzemeleri, maske, dezenfektan okullarımıza gönderildi. Halen o malzemeleri kullanıyoruz.

Ancak koruyucu kıyafet gönderilmedi. İŞKUR'dan okullara temizlik personeli gönderilmeseydi okulların hali haraptı. Çünkü okullarda hizmetli kadrosu genelde 1 kişidir. 1 kişi bu pandemi döneminde hiçbir şey yapamazdı.”

Çalışmamıza katılan yöneticilerin çoğunlukla temizlik malzemelerini yeterli buldukları fakat temizlik personeli açısından yeterli personele sahip olunmadığını düşündükleri anlaşılmıştır. Ayrıca, aynı yönetici katılımcıların büyük kısmının sosyal mesafenin okullarda sağlanmasını mümkün göremedikleri görüşlerinden anlaşılmıştır.

Tablo 4.17 Okulların Sahip Olduğu Pandemi/Temizlik Koşulları Hk. Görüşler (Öğretmenler Açısından)

Görüşler		
*Malzeme Açısından Yeterli Mi?	Yeterli Ö2/Ö3/Ö4/Ö5	Yeterli Değil Ö1
*Personel Açısından Yeterli Mi?	Yeterli Ö2/Ö3	Yeterli Değil Ö1/Ö4/Ö5
*Sosyal Mesafenin Sağlanabilmesi Mümkün Mü?	Mümkün Ö3	Mümkün Değil Ö1/Ö2/Ö4/Ö5

Tablo 4.17’de okulların pandemi/temizlik koşullarına sahip olup olmadığı ile ilgili katılımcı öğretmen görüşlerine yer verilmiştir:

Ö1: *“Pandemi sürecinde temizlik daha da bir önem kazandı ama her okulda yeterli temizlik malzemesi ve personeli olduğunu düşünmüyorum. Gözlerimle gördüğüm, şahit olduğum durumlar oldu. Çocukların olduğu bir ortamda sosyal mesafeye dikkat etmek pek mümkün olmuyor. Büyük, küçük hepimiz mesafeli olmaktan, maske takmaktan çok sıkıldık. Bizler öğretmenler olarak her zaman uyarılar yaparak sosyal mesafeye dikkat etmeye çalışıyoruz.”*

Ö2: *“Kendi çalıştığım okulu dikkate alarak cevap verebilirim. Okulun temizlik açısından pandemi koşullarına uygun hizmet verdiğini söyleyebilirim. Personel sayısı yeterli ama artırılabilir. Temizlik hizmetleri yeterli olsa da geliştirilebilir. Sosyal mesafenin ilkokullarda korunmasının çok mümkün olmayacağını düşünüyorum.”*

Ö3: *“Çalıştığım okulda temizlik ve hijyen konusunda oldukça hassas davranıldı, davranılmaya da devam ediyor. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin normale dönmesi ile sosyal*

mesafe dışında (öğrenci sayısından kaynaklanan durum) personel sayısı ve temizlik malzemelerinin temini konusunda bir sıkıntı görmüyorum.”

Ö4: “Okulların bu dönemde yeterli personeli olduğunu düşünmüyorum. Merkezi okullarda veli desteği ile çok fazla sorun olmamakla birlikte kenarda kalmış okulda daha fazla ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Kalabalık okullarda sosyal mesafe kuralları hele ki ilk kademe için çok geçerli olmadı çünkü çocuklar temas etmeden oyun oynamaya alışkın değil.”

Ö5: “Okullar dezenfektan, maske, temizlik malzemesi gibi yeterli kaynaklara ulaşım sağlasa da sosyal mesafenin korunması mümkün olmamaktadır. Kalabalık sınıf ve okul mevcutları buna olanak tanımamaktadır. Bu da pandemi sürecini olumsuz şekilde etkilemektedir.”

Çalışmamıza katılan öğretmenlerin büyük çoğunlukla temizlik malzemelerini yeterli buldukları, fakat çoğunlukla temizlik personeli açısından yeterli personele sahip olunmadığını düşündükleri anlaşılmıştır. Ayrıca, aynı öğretmen katılımcıların büyük kısmının sosyal mesafenin okullarda sağlanmasını mümkün göremedikleri görüşlerinden anlaşılmıştır.

Tablo 4.18 Okulların Sahip Olduğu Pandemi/Temizlik Koşulları Hk. Görüşler (Veliler Açısından)

Görüşler		
*Malzeme Açısından Yeterli Mi?	Yeterli V1	Yeterli Değil V2/V3/V4/V5
*Personel Açısından Yeterli Mi?	Yeterli	Yeterli Değil V1/V2/V3/V4/V5
*Sosyal Mesafenin Sağlanabilmesi Mümkün Mü?	Mümkün	Mümkün Değil V1/V2/V3/V4/V5

Tablo 4.18’de okulların pandemi/temizlik koşullarına sahip olup olmadığı ile ilgili katılımcı veli görüşlerine yer verilmiştir:

V1: “Malzeme açısından bir sıkıntı yaşanmadı. Ancak, personel sayısı maalesef bizi çok zorladı, sıkıntıya soktu. Velilere ve öğrencilere yönelik bilgilendirmeler de yetersiz olduğundan dolayı okullara da yüz yüze devam eden öğrencilerin sosyal mesafe ve hijyen konularında öğretmenleri ve yönetimi çok yormuştur.”

V2: “Okulların pandemi sürecinde gerekli temizlik koşullarını sağladığını

düşünmüyorum. Yetersiz personel ve malzemeyle yeteri kadar hijyenik bir ortam sağlanamıyor.”

V3: *“Kesinlikle düşünmüyorum. Ne personel ne hijyen ne de çocukların bilincinin yeterli olduğu kanısında değilim.”*

V4: *“Her okulun bunu layıkıyla başarabildiğini sanmıyorum.”*

V5: *“Okulların pandemi sürecinin gerektirdiği temizlik koşullarına sahip olduğunu düşünmüyorum. Temizlik malzemesi ve personel sayısı yeterli olsa bile kalabalık sınıfların ayrıntılı olarak temizlenmesi için çok zaman gerekir. Bu nedenle yeterli temizliğin yapılamadığını düşünüyorum. Bunu yanında bazı okulların yeterli temizlik malzemesi ve personeli olmadığını biliyoruz. Bu nedenle bu okullarda temizlik işinin daha da zor olduğunu düşünüyorum. Okullarda sosyal mesafeye uymak konusunda sıkıntılar yaşanıyor. Bizim öğrenci gruplarımız küçük yaş olduğu için sosyal mesafe kurallarına pek uymadıklarını görüyoruz. Ayrıca sınıf mevcutlarının kalabalık olması ve dersliklerin küçük olması da sosyal mesafeye uymayı zorlaştırıyor.”*

Çalışmamıza katılan velilerin büyük çoğunlukla temizlik malzemelerini yeterli bulmadıkları, tamamının ise temizlik personeli açısından yeterli personele sahip olunmadığını düşündükleri anlaşılmıştır. Ayrıca, aynı veli katılımcıların tamamının sosyal mesafenin okullarda sağlanmasını mümkün göremedikleri görüşlerinden anlaşılmıştır.

4.4. Pandemi Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Avantajları

Tablo 4.19 Pandemi Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Avantajları (Yöneticiler Açısından)

Görüşler	
*Eğitim-Öğretimin Devamının Sağlanması	Y1/Y2/Y5
*Bilinçli/İşlevsel Teknoloji Kullanımını Sağlama	Y1/Y3/Y5
*Hastalık Artışına Engel	Y1/Y2/Y5
*Rahat Ortamlarda Eğitim Alma	Y2/Y3
*Kağıt İsrafının Azalması	Y3
*İmkan Farklılıklarını Görebilme/Özeleştirme İmkânı	Y4
*Öğrenci Sayısının ve Öğretmenin Önemi Anlama	Y4/Y5
*Bazı Ekonomik Masrafların Oluşmaması	Y5

Tablo 4.19’da pandemi koşullarının eğitim-öğretim için bir avantaj oluşturup oluşturmadığı ve oluşan avantajlarla ilgili katılımcı yönetici görüşlerine yer verilmiştir:

Y1: “Pandemi sürecinde eğitim öğretim uygulamaları farklı kanallardan da olsa devam ettirilmeye çalışılmıştır. Eğitim öğretimin hibrit olması hastalığın yayılma hızının artmasını yavaşlatmıştır. Uzaktan eğitim süreci ile birlikte, öğrenciler teknolojik araçların eğitim için kullanıldığının farkına varmışlardır. Uzaktan eğitim öğretim sürecinde, ev ortamında çalışma koşulları hazır olan öğrencilerin öğrenmesinin daha hızlı olduğunu düşünmekteyim.”

Y2: “Öğrenciler evden(online) eğitime geçebildiler. Covid-19 tehlikesinden uzaklaştırıldılar. Psikolojik olarak daha rahatlardı.”

Y3: “Uzaktan eğitim yoluyla pandemide zaman ve mekan bakımından avantajlar sağlanmıştır. Öğrenciler anlamadığı konuyu defalarca izleyebilme imkanı sağlamıştır. Teknolojik araç gereçlerin kullanımında işlevsellik sağlanmıştır. Milyonlarca kitap ve materyal basımı gerçekleşmemiş doğaya katkı sağlanmıştır. Uzaktan eğitim ile internet olmayan birçok eve internet girmiştir.

Y4: “Pandemi sürecinde eğitim camiası olarak nelere ne kadar hazır olduğumuz konusunda kendimiz özeleştiri yapma imkânı bulduk. İhmal ettiğimiz konuları ve değer yargılarımızın farkına vardık. Az öğrenci ile eğitim öğretimin ne kadar sağlıklı ve başarılı olabileceğini bir kez daha fark ettik. Okullaşma oranının yeteri kadar olmamasından ve şehirlerin göç alıp sınıf mevcutlarının artmasından dolayı hedeflenen eğitim başarısına ulaşamadığımızı bir kez daha hatırladık.”

Y5: “Uzaktan eğitimin, Covid-19’un çocuklarımıza/öğretmenlerimize bulaşmasını engellemekten başka bir avantajı olmadı. Aileler tam zamanlı anne-babalık yapmaya başladıklarında öğretmenlerin ve okulun aslında ne kadar kıymetli olduklarını anladılar (Bir iki çocukla baş edemediklerinden). Servis –kantin masrafları oluşmadı. Yazılı ve sınavların yapılmamasıyla sınav stresi oluşmadı. EBA TV ile her evde ders işlenebildi. Aileler, internetin bir gereklilik olduğunu zor da olsa anladılar.”

Çalışmamıza katılan yöneticilerin pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının eğitim-öğretimin devamını sağlama/ hastalık artışına engel olma/ bilinçli teknoloji kullanımı özendirme gibi birtakım avantajlarının olduğunu da düşündükleri görüşlerinden anlaşılmıştır.

Tablo 4.20 Pandemi Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Avantajları (Öğretmenler Açısından)

Görüşler	
*Zamanı Etkili Kullanmayı Öğrenme/Öğretme	Ö1/Ö5
*Öğrenci İlgisinde Artış	Ö1
*Velilerin Ders Sürecini Bizzat Takip Edebilmeleri	Ö1
*Öğretmen/Veli İşbirliğinin Öneminin Farkedilmesi	Ö1
*Teknoloji Kullanımının Gelişmesi	Ö2/Ö3/Ö4/Ö5
/Yenileşmeye Uyum Sağlama	
*Şiddet ve Zorbalıkta Azalma	Ö2
*Öğrenme Kayıplarını Azaltma/Tekrar Fırsatı Sunma	Ö2/Ö4
*Hastalık Hızında Artışa Engel Olma	Ö5

Tablo 4.20’de pandemi koşullarının eğitim-öğretim için bir avantaj oluşturup oluşturmadığı ve oluşan avantajlarla ilgili katılımcı öğretmen görüşlerine yer verilmiştir:

Ö1: “Zoom üzerinden yaptığımız canlı derslerde, zamanı daha etkili kullanmıştım (Ders – teneffüs saatleri sabit olduğu için). Sınıf ortamundayken, bazı sebeplerle dikkati dağılan öğrencilerin, tek başına bilgisayar karşısında da dikkatli, istekli olduğunu gördüm. Öğretmen -öğrenci- veli işbirliği ile derse önceden hazırlanarak, çeşitli malzemeler (kağıt, boya vb. malzemeler) kullanılarak ders işlendiğinde daha verimli oldu. Canlı dersleri velilerin takip etmesi, benim için daha iyi oldu. Veliler, çocukların ders ortamındaki durumlarını canlı canlı gördüler. Çocuklar için de motive edici bir deneyim oldu. Güzel geri dönüşler aldık. Etkinlik ve ödev kontrollerinin online olması, veliyi de bu sürece dahil etti, hepimiz için olumlu oldu. Aramızdaki iletişim de kopmamış oldu.”

Ö2: “Öğretmenler online eğitim konusunda deneyim kazanmış ve yeterliliklerini arttırmıştır. MEB, uzaktan eğitim donanımını arttırmıştır. Okula eğitimi zor olan bazı öğrenciler için eğitim, daha ulaşılabilir hale gelmiştir. Akran zorbalığı kurbanı olan, dışlanan, hiperaktivitesi olan bazı öğrenciler için kısmen avantajlı olmuştur.”

Ö3: “Pandemi sürecinde uzaktan eğitim vermek durumunda kalan öğretmenlerin kendilerini yenileme ve teknoloji konularında önemli aşamalar kaydettiğini düşünüyorum. Pandemi sürecinde öğrenilen teknoloji kullanımı ile ilgili yöntem ve teknikler normal eğitim sürecinde de kullanılıyor.”

Ö4: “Bilgisayar üzerinden çevrimiçi olarak nasıl ulaşabiliriz çocuklara onu öğrenmiş olduk. Ben kendi adıma sınıfımda hasta olan veya karantina sürecine giren öğrencilerime hala derse canlı olarak bağlanma imanı sunup okuldaki derslerden geri kalmamasını sağlıyorum. Çocuklarda sistemi çok iyi öğrendikleri için veli desteği olmadan kolayca derse bağlanabiliyorlar. Dolayısıyla hasta olan çocuğumuzun artık dersten geri kalması diye bir durum kalmadı, tabi derse katılacak kadar kendini iyi hissettiği sürece. 4.Sınıf olduğumuz için grup çalışması ödevleri veriyorum öğrencilerime. Dersten sonra çeşitli programlar üzerinden buluşup ortak ödev yapabiliyorlar. Kesinlikle avantajları da oldu.”

Ö5: “Uzaktan eğitimin de uygulanabilirliği görüldü. Online uygulamalar ile yapılan toplantılar sayesinde zaman ve yer konusunda tasarrufa gidildi. Pandeminin yayılım hızını da azaltmıştır.”

Çalışmamıza katılan öğretmenlerin pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının teknoloji kullanımının gelişmesi/yeniliklere uyum sağlama gibi birtakım avantajlarının olduğunu da düşündükleri görüşlerinden anlaşılmıştır.

Tablo 4.21 Pandemi Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Avantajları (Veliler Açısından)

Görüşler	
*Temizliğin Önemi Anlama	V1
*Verimli Teknoloji Kullanma	V1
*Bireyin Önemi Fark Etme	V1
*Öğretmen/Veli İşbirliğinin Öneminin Fark Edilmesi	V1/V5
*Hastalıktan Korunma	V3
*Öğretmeni Geliştirme	V5
*Öğrenme Kayıplarını Azaltma/Tekrar Fırsatı Sunma	V5
*Avantajı Yok	V2/V4

Tablo 4.21’de pandemi koşullarının eğitim-öğretim için bir avantaj oluşturup oluşturmadığı ve oluşan avantajlarla ilgili katılımcı veli görüşlerine yer verilmiştir:

VI: “Hijyen ve temizlik açılarından bulaşıcı hastalıkları engelleme konusunda bilinçli hale geldik. Bilgisayar vb. teknolojik araçları daha verimli kullanma konusunda gelişme kaydettik. Birey olarak toplum içerisindeki yerimizi ve önemimizi fark ettik. Dikkatli

olmadığımızda çevremizdeki insanlara zarar verebileceğimizi öğrenmiş olduk. Çocuklarımızın eğitim-öğretim sürecinde öğretmenin yanı sıra velilerin de bu süreçte beraber yol almamız gerektiğini öğrenmenin gerçekleşmesi için tek başına öğretmenin çabasının yeterli olamayacağını öğrendik. Okul-aile işbirliği bu süreçte daha olumlu yönde ilerlemiş olup velilerin okul yönetiminde etkileri olumlu yönde artmıştır.”

V2: “Çocuklar için bir avantajı olduğunu düşünmüyorum.”

V3: “Tek avantajının uzaktan eğitim sürecinde çocuklarımızın sağlık ve hijyen bakımından gözetimimiz altında olduğudur. “

V4: “Avantajı olduğunu düşünmüyorum.”

V5: “Öğrenciler derslerinden tamamen uzak kalmamıştır ve eğitim öğretimlerine devam etmiştir. “Öğretmenlerin kendilerini teknik anlamda geliştirmelerine yardımcı oldu. Eğitimde farklı öğretim tekniklerinin kullanılmasına olanak sağladı. Velilerin çocuklarına öğrenme sürecine destek olmalarını sağladı.”

Çalışmamıza katılan velilerin 3 tanesinin pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının öğretmen/veli işbirliğinin öneminin fark edilmesi, hastalıktan korunma gibi birtakım avantajlarının olduğunu da düşündükleri görülürken 2 velimizin pandemi dönemi eğitim-öğretim uygulamalarının hiçbir avantajının olmadığını düşündükleri görüşlerinden anlaşılmıştır.

4.5. Pandemi Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Sorunları-Zorlukları

Tablo 4.22 Pandemi Dönemindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Sorunları/Zorlukları (Yöneticiler Açısından)

Görüşler	
*Sosyalleşememe/İletişim ve Davranış Problemleri	Y1/Y2/Y3/Y5
*Personel yetersizliğinin Getirdiği Rahatsızlıklar	Y3/Y4
*Zararlı İçeriklerin Farkedilmesi/Teknolojik Bağımlılık	Y1/Y5
*Fırsat Eşitsizlikleri/ Eğitime Ulaşamama Sebebiyle Oluşan Öğrenme Eksiklikleri	Y1/Y3/Y4/Y5
*Ölçme/Değerlendirme Sorunları	Y3

Tablo 4.22’de katılımcı yöneticilerin pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının zorluklarına-sorunlarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir:

Y1: “Pandemi sürecinde çocukların okul ve arkadaşlarından uzak kalması, okul kurallarına uyma ve arkadaşlık ilişkilerini uygulamada sorunlar oluşturmuştur. Eğitim öğretim ortamı için evleri uygun olmayan çocukların, uzaktan eğitim ile gelişimi yeterince olmamıştır. Öğrenciler bu dönemde daha çok teknolojik araçlarla iç içe olduğu için teknolojik araçlara bağımlılık artmıştır. Öğrenci davranış bozuklukları artmıştır. Öğrencilerin birbirleri ile birlikte oyun oynama becerileri zayıflamıştır. Uzaktan eğitim ile ailesi tarafından yeterli desteği görmeyen öğrenciler, her alanda akranlarından geride kalmışlardır. Pandemi süreci birçok alanda olduğu gibi, eğitim alanında da, okulların kapatılması, öğrencilerin gelişimini olumsuz etkilemiştir.”

Y2: “Öğrenciyi görmeden eğitim olduğu için öğrenci yerine empati kurabilmemiz zorlaştı. Disiplin ve otorite azaldı. Çocuklarda başıboşluk ve rahatlık oluştu. Aileler ve öğrenciler psikolojik olarak olumsuz etkilendiler. Yüz yüze eğitimin verdiği olumlu özellikler kayboldu. Öğrenci disiplininde olumsuzluklar başladı. Rehberlik eğitimi konusunda güçlükler yaşandı. Öğrencilere rehberlik etmek zorlaştı. Özellikle LGS'ye hazırlanan öğrencilerde başarı düşüşü kaydedildi. Öğretmenlerde de sürekli online sisteme girmek eğitimde verimi düşürdü. Ailelerin de aşırı rahatlık boş verme, idareciye ve öğretmenlere karşı saygısız tutumları artmaya başladı.

Y3: “Teknolojik araç ve internet yetersizliği, ölçmenin tam olarak yapılamaması, öğrencilerin tam olarak derse aktif bir şekilde derse katılamaması, fırsat eşitliğinin olmaması, temizlik personeli yetersizliği...”

Y4: “En önemli sorun her öğrencinin ve öğretmenin yeterli dijital destek ve donanımına sahip olamamasıdır. Öğretmenlere yeterli dijital materyal desteği ve teknik destek imkanının tam sunulamamış olması aksaklıkları da peşinde getirmiştir. Kriz anında acil bir A-B-C planımızın olmasının önemini fark ettik. Temizlik personeli yetersizliği yüzümüze vurdu.”

Y5: “Her ailede internet olmadığından tüm öğrencilere hitap edilemedi. Her ailede tablet ya da bilgisayar olmadığından tüm öğrencilere hitap edilemedi. Çocukların dolaylı olarak tablete bağımlılıkları arttı. Normal ders ortamının avantajlarından mahrum kaldılar. Öğretmen ile göz teması kuramadan, anlamadığı yeri hemen sormadan, kısacası konuları anlamadan üniteler işlendi geçti. Zayıf internet bağlantısı ile ekranlar dondu kaldı. Pek çok öğrencinin evinde uygun bir çalışma köşesinin olmadığı ortaya çıktı. 2020’li yıllarda bile hala bilişim araçlarını kullanamayan öğretmenlerin olduğu ortaya çıktı.”

Çalışmamıza katılan yöneticilerin pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının öğrencilerin sosyalleşmesini sağlamada yeterli olmaması, davranış ve iletişim problemlerine sebep olma, fırsat eşitsizlikleri vb. sebeplerle eğitime ulaşamama problemlerinin oluşması gibi süreçle ilgili birtakım olumsuz düşüncelere sahip oldukları görüşlerinden anlaşılmıştır.

Tablo 4.23 Pandemi Dönemindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Sorunları / Zorlukları (Öğretmenler Açısından)

Görüşler	
*Verimsizlik/Fırsat Eşitsizlikleri ve Öğrenme Kayıpları/Seviye Farkları Oluşması	Ö1/Ö2/Ö4/Ö5
*Motivasyon Kayıpları/Dikkat Sorunları	Ö1/Ö3
*Davranış Problemleri Oluşması	Ö1/Ö2
*Teknoloji Bağımlılığı	Ö2/Ö3
*Çocuk Güvenliği Sorunları	Ö5
*Dezavantajlı Grupların Öğreniminde Oluşan Zorluk	Ö5

Tablo 4.23'te katılımcı öğretmenlerin pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının zorluklarına-sorunlarına görüşlerine yer verilmiştir:

Ö1: *“En büyük sorun her öğrencinin düzenli olarak derse katılamamasıdır (Maddi sıkıntılar, imkânsızlıklar, ailevi işler vb.). Derslere katılamayan öğrencilerde meydana gelen konu eksiklikleri, öğrenme güçlükleri, 1. ve 2. Sınıf gibi küçük yaş gruplarındaki öğrencilerde, dikkatlerini toplayamama, sıkılma gibi sorunlar, çocukların evde kaldığı dönemlerde, davranışlarında, alışkanlıklarında bir takım olumsuz değişiklikler oldu. Okulu, arkadaşlarını, birlikte oyun oynamayı özlediler. Yüz yüze eğitime başladığımız dönemlerde, maske takma konusunda sorunlar yaşadılar. Online eğitimdeki ders işlenişi ile okula gelince çocuklarda bir bocalama, yazmada isteksizlik yaşandı. Evdeyken derslerde ailelerinden destek alan çocuklar okulda da onları aradı (Annemle evde yapsam öğretmenim gibi, tepkiler verenler oldu.). Ders yapmaktan çok çocukların oyun oynama isteği daha fazlaydı. Arkadaşlarımızı, okulumuzu özledik, dediler. Tenefüs saatlerinin uzaması da etkili oldu. İşlediğimiz konuların tekrar üstünden geçtik, konuları yetiştirmede zorlandık. Derslere katılamayan öğrencileri telafi etmekte zorlandık. Ancak öğretmen – öğrenci – veli işbirliği sağladığımız çocuklarda telafiler*

yaptık. İşbirliği sağlayamadıklarımızda maalesef eksik yanlar kaldı.”

Ö2: “MEB ve öğretmenler uzaktan eğitim için yeterli donanıma ve tecrübeye sahip olmadığından verilen eğitimin niteliğinin yeterince iyi olmadığını düşünüyorum (Teknolojik donanım, canlı ders platformlarının yetersizliği, öğretmenlerin teknolojik aletleri kullanma ve online sınıf kontrolü konusunda deneyimsiz oluşları...). Kimi öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecine hiç dahil olmadıkları ya da yetersiz katıldıkları da konuşulmakta. MEB’in bu konuda denetim eksikliği olduğunu düşünüyorum. Çeşitli sebeplerle uzaktan eğitime erişemeyen öğrenciler bulunmaktadır. Bu süreçte bazı öğretmenlerin kendi imkânları ile öğrencilere tablet desteği sağladığını gördük. Ama yine de derse katılamayan çok sayıda öğrenci olduğunu biliyoruz. Öğretmenler, uzaktan erişim sürecine teknolojik donanım açısından hazırlıksız yakalandılar ve desteklenmediler. Öğretmenlerin uzaktan eğitime devam eden kendi çocukları olduğunu düşünürsek, evdeki tablet, bilgisayar kullanımı konusunda sorun yaşayan pek çok öğretmen olduğunu biliyoruz. Bu konuda öğretmenlerin desteklenmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerin bilinçli teknoloji kullanımı konusunda ciddi zarar gördüğünü görmekteyiz. Online oyunlar, internet kullanımı oldukça artmıştır. Uzaktan eğitim sonrası yüz yüze eğitime geçilmesi ile birlikte öğrencilerde uyum sorunlarının arttığını gözlemlemekteyiz. Daha önce okula yeni başlayan gruplarda yaşadığımız okul korkusu, 2. ve hatta 3. sınıf öğrencilerde bile gözlenmektedir. Ayrıca okul kurallarına uyma konusunda da zorlandıklarını görüyoruz. Hatta sokakta oyun oynama imkanı bulamadan okula başlayan öğrenciler olduğu için, tenefüste yaptığımız gözlemlerde öğrencilerin birlikte oyun kurup devam ettirmede bile zorlandıklarını gözlemliyoruz.”

Ö3: “Süreç uzadığı için öğrencilerde odaklanma sorunları yaşanmıştır. Aileler başlangıç aşamasında uzaktan-eğitim faaliyetlerinin düzenli yürütmesi için çaba gösterirken zamanla bu ilgileri azalmıştır. Normal eğitime geçilmesine rağmen ailelerdeki ilgisizlik devam etmektedir. Öğrenciler bilgisayar, telefon, tabletler vs cihazlarla internet ortamında fazlaca kendi başlarına kaldıkları için, uygunsuz sitelere fazlasıyla giriş yapmalarından dolayı argo/küfür vs. kullanımları son derece artmıştır.”

Ö4: “Bir kere çocuklarla karşılıklı soru cevap yapamıyorsun. Herkesin sesi açık olduğunda da evdeki ortamın sesi de bize yansıdığı için hepsinin sesini kısmak zorunda kalıyoruz. Bu da duvara konu anlatıyorum hissi uyandırmıştı başlangıç aşamalarında. Dönüt almak için tek tek söz hakkı vermen gerekiyor. Söz hakkı verdiğin ve vermediğin öğrencileri takip etmen gerekiyor. 2.-3.-4. derslerde öğrenci tenefüsten dönmeyi unutuyor, takip gerekiyor. Derse katılmayan öğrencileri takip etmek gerekiyor. Ders anında ekranda

paylaşım yapıyorsak eğer, bir kenardan çocukları izlemek gerekiyor. Hepsi ekrana sığmadığı için sürekli takip edilmesi gerekiyor. Görüntüyü kapatan öğrencilere müdahale imkânı olmuyor. Dolayısıyla beş duyu organının aynı anda hepsini aktif kullanmak gerekiyor. Söylenenlerin aksine oturduğun yerden öğretmenlik çok zor oluyor.”

Ö5: “Çalışan anne babaların haftanın 2 günü okula gelen çocuklarında okula gitmedikleri diğer günlerde bakıcı problemleri olmuştur. Sınıflar ikiye bölündüğü için gruplar arasında seviye farkı oldu. Yakın kaybı yaşayan öğrencilere psikolojik destek vermekte zorlanıldı. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler, diğer öğrencilere nazaran daha çok eğitimden uzak kaldı.”

Çalışmamıza katılan öğretmenlerin pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının, fırsat eşitsizlikleri vb. nedenlerle öğrenme kayıpları oluşturduğunu ve grup içerisinde seviye farklılıklarının oluşmasına sebep olduğunu düşündükleri, teknoloji bağımlılığına sebep olma gibi süreçle ilgili birtakım olumsuz düşüncelere sahip oldukları görüşlerinden anlaşılmıştır.

Tablo 4.24 Pandemi Dönemindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Sorunları/Zorlukları (Veliler Açısından)

Görüşler	
*Sosyalleşememe	V1
*Sağlık Problemlerinin Oluşması	V1/V3/V5
*Zararlı Teknolojik İçeriklerin Fark Edilmesi	V1
*Fırsat Eşitsizlikleri/Eğitime Ulaşamama Sebebiyle Oluşan Öğrenme Eksiklikleri	V1/V3/V5
*Yıpranma/Yorgunluk	V2/V3
*Motivasyon Kaybı	V5
*Ölçme/Değerlendirme Sorunları	V5
*Plansızlık/Hazırlıksız Yakalanma Sebebiyle Oluşan Belirsizlikler	V2/V3/V5

Tablo 4.24’te katılımcı velilerin pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının zorluklarına-sorunlarına görüşlerine yer verilmiştir:

VI: “Çocukların sosyalleşmeleri açısından büyük bir engel olmuştur. Çocukların okula 2 gün geldikleri zaman diliminde birbirleriyle oyun oynamakta bile güçlük çekmişler ve

kavgayla sonuçlanan etkinlikler olmuştur. Uzaktan eğitim sürecinde bilgisayara uzun süre maruz kalan öğretmen ve öğrencilerin göz sağlığı konusunda ciddi bir rahatsızlık meydana gelmiştir. İnternet ağı konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan aile bireylerinin çocuklarını bilgisayar başında tek başlarına bıraktıklarından dolayı olumsuz olan bütün kaynaklara çocuklar kolaylıkla ulaşabilmiş bu da gelişimlerini olumsuz yönde etkilemiştir. “Youtuber” ve “Tiktok” fenomenlerinin çocuklarımızı olumsuz yönde etkilediği gerçeği gün yüzüne çıkmıştır. Ekonomik yetersizlikleri olan velilerin öğrencileri, teknolojiye ulaşmakta zorlanmış, ulaşamayanlarda öğrenme kayıpları olmuştur. Yine bu ailelerin bazıları da çocuklarına teknolojik donanım sağlayabilmek adına aile bütçelerinin dışına çıkmak zorunda kalmışlardır. Öğrencilerin sosyalleşmesi açısından gezi ve sosyal etkinliklerin kısıtlanması çocukların doğayı tanıyamamalarına ve biz eğitimcilerin de bu durumda çaresiz kalmasına yol açmıştır.”

V2: “Hem öğretmenler hem öğrenciler böyle bir sürece hazırlıklı değildi ve her iki taraf içinde zor bir dönemdi.”

V3: “Okullarda ikili eğitim devam etse daha avantajlı olurdu. Online eğitimin temelini sağlam olduğunu düşünmüyorum.”

V4: “Uzun süre ekran karşısında olmak, öğretmenlerin uzaktan eğitim ile ilgili altyapı ve donanım sorunları, internet kota ve bağlantı sorunları, öğrencilerin ekipman sorunları... Ekran tecrübesi farklı bir deneyim ve çok yorucuydu”

V5: “Evinde interneti, tableti, bilgisayarı vb. olmayanlar için uzaktan eğitime katılmak sorun olmuştur. Öğrencilerin ekran başında dikkatlerini toplamak öğretmenler için zor olmuştur. Sınıf ortamı yerine evde eğitim alan öğrencilerin etrafında aile bireylerinin olması bazen ders işleyişini olumsuz etkilemiştir. “Uzaktan Eğitim” kavramına yabancı olduğu için bazı öğretmenler uzaktan eğitimde kullanılan programları kullanmakta sorun yaşamıştır. Çocukların sadece ekran başında ders alması, sosyalleşmelerini olumsuz etkilemiştir. Öğrencilerinin başarılarının değerlendirilmesi konusunda sıkıntılar yaşanmıştır.”

Çalışmamıza katılan velilerin pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının fırsat eşitsizlikleri vb. nedenlerle öğrenme kayıpları oluşturduğunu sağlık problemlerine sebep olma/yorgunluk hissetme gibi süreçle ilgili birtakım olumsuz düşüncelere sahip oldukları görüşlerinden anlaşılmıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemine göre pandemi sürecinden önce “pandemi” kavramı hakkında bilinenler ve pandemi hakkındaki görüş ve düşünceler ve sürecin hissettirdikleri yönetici, öğretmen ve öğrencilerimize sorulduğunda; katılımcıların konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, ilk kez yaşamaları ve nadir yaşanan bir durum olması sebebi ile büyük bir kaos yaşandığı görülmektedir. Çağın gereklerine uygun hale gelmeyi amaçlayan kurumların bu değişime uyumunun ise ülkemizde hızlı bir şekilde benimsenmeye başlayan e-öğrenme ile gerçekleştirildiği belirtilmektedir (Duran, Önal ve Kurtuluş, 2006). Sanal sınıf ortamlarının özellikleri ve eğitimdeki yararları bakımından uzaktan eğitim alanında önemli bir duruma sahip olmasına rağmen bu konuda yapılan araştırmaların yeterli olmadığı görülmektedir. Uzaktan eğitim sistemi ile sanal sınıfta işlenen derslere yönelik öğrencilerin görüşlerinin incelenmesi, olumlu, olumsuz ve eksik yönlerin tespit edilmesine katkı sağlaması, yeni araştırma ve uygulamaların geliştirilmesi açısından önemlidir. Bu bakımdan bu araştırmanın mevcut koşullar içinde okullardaki güncel durumu betimlemesi açısından önem arz ettiği düşünülmektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemine göre ise “uzaktan eğitim” hakkında pandemi sürecinden önce bilinenler ve uzaktan eğitim süreci hakkındaki görüş ve düşünceler sorulduğunda; katılımcıların çoğunluğu pandemi ile uzaktan eğitimin önemi ve etkililiğinin arttığını ifade etmişlerdir. Daha önce uzaktan eğitimin nitelik ve niceliği sorgulanırken pandemi ile uzaktan eğitim bir fırsat olarak değerlendirilmiştir. Günümüzde hızla gelişen bilgi ve iletişim teknolojilerinin sunduğu olanaklardan yararlanarak bireylere gerekli niteliklerin kazandırılmaya çalışılması, farklı öğrenme-öğretme ortamlarının geliştirilmesini tetiklemiştir. Gelişen bu teknolojilerin yanı sıra bireylerin yaşam koşulları ve alışkanlıklarında meydana gelen değişiklikler de eğitim-öğretim alanındaki yeni arayışları zorunlu kılmıştır. Bu noktada herkese eşit eğitim imkânı sunan, her yerde her yaşta eğitim fırsatı sağlayan, bireylerin ve toplumun eğitim ihtiyaçlarını gidermeyi hedefleyen, teknolojiyi eğitimde kullanarak bireysel öğrenmeyi destekleyen (Kaya, 2002) bir çağdaş eğitim anlayışı giderek önem kazanmaktadır.

Pandemi ile de bu durumun gerekliliği bir kez daha anlaşılmıştır. Dijitalleşen dünyanın değişen eğitim gereksinimlerine yanıt verebilmek için çeşitli otoriteler zamandan ve mekândan bağımsız eğitim şekli olan uzaktan eğitimi, çağdaş eğitim anlayışının çözümü olarak görmektedir (Özen ve Karaman, 2001). Çıkış noktası olarak dezavantajlı grupların öğrenme ihtiyacını gidermek, çok sayıdaki öğreneni ekonomik bir şekilde eğitmek ve işgücü ihtiyacını kısa sürede karşılamak olan uzaktan eğitim, günümüzde bireysel ve sosyal öğrenme etkinlikleriyle etkili bir üst düzey öğrenme ortamı haline gelmiştir. Uzaktan eğitim uygulamalarında sosyal öğrenme etkinliklerinin güçlü bir şekilde hissedildiği senkron öğrenme ortamları yeni teknoloji destekleriyle geleneksel yüz yüze sınıf ortamlarında gerçekleştirilen faaliyetlerin tamamına yakınıni çevrimiçi ortama taşımaktadır. Günümüzde iletişim hızı, donanım ve erişim imkânlarındaki artış, değişen eğitim ihtiyaçları, öğretmen ve öğrencilerin günlük hayatlarında video konferansın yaygınlaşması canlı ders uygulamalarını öne çıkarmıştır. Katılımcıların görüşlerine göre de özellikle kriz anlarında (pandemi vb.) da oldukça önemli hale gelmiştir. Canlı ders uygulamaları, ilköğretim ve yüksek öğrenimin yanı sıra kurumsal öğrenme ortamları dahil tüm sektörler tarafından da yaygın olarak kullanılmaktadır. COVID-19 pandemisinin ardından, tüm dünya eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürebilmek adına canlı ders uygulamalarını kullanmaya başlamıştır. Eğitim kademesinin her birimine etki eden canlı ders uygulamaları, özellikle teknik alt yapısı yeterli olan kurumlar tarafından hızlı bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Canlı derslerin yaygın kullanımına rağmen etkili ve işlevsel kullanımına yönelik tartışmalar devam etmektedir. Bunun nedeni olarak da geleneksel eğitimin, öğretmen merkezli ve ders temelli yapıya sahip olması, canlı derslerin ise grup etkinlikleri, ikili tartışmalar, uygulamalı öğrenme etkinlikleri ve öğrenci merkezli etkinlikleri barındırması görülmektedir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi pandemi sürecindeki mevcut eğitim-öğretim uygulamalarına ilişkin durum değerlendirmeleri istendiğinde ise yüzyüze eğitim kadar etkili olmadığı düşünölmekte birlikte pandemi sürecinde boşuğun doldurulması adına yine de yeterli görölmektedir. Uzaktan eğitim, genel anlamda mekân olarak birbirlerinden uzakta bulunan bireylere teknolojik araçlarla ve uygulamalarla bilgilerin sunulduğu, zaman ve mekan esnekliğinin sağlandığı, iletişim ve etkileşime imkan sunan eğitim-öğretim sistemidir. Bilgi, iletişim ve öğretim teknolojilerinin sunduğu ortam, uygulamalar ve materyaller ile zaman ve mekandan bağımsız bir şekilde öğrenenin, öğretici, içerik, diğer öğrenenler ve ortamlarla

etkileşim kurduğu eğitim şeklidir. Uzaktan eğitimin işleyiş ve yapı itibarıyla öğrenen, öğretici ve iletişim metodu olmak üzere üç alt bileşeni bulunmaktadır. Bu alt bileşenler, geleneksel eğitim bileşenlerinin öğrenme, öğretim ve iletişim yöntemlerinden bariz olarak ayrılan kritik özelliklere sahiptir. Uzaktan eğitimde öğrenenler kendi öğrenme süreçlerinden sorumlu, öğrenme süreçlerini yöneten bir role sahipken, öğreticiler süreci yöneten, yönlendiren, öğretimi planlayan ve uygulayan role sahiptir. İletişim metodu ise öğretici ve öğrenenler arasında bulunan fiziksel boşluğun kapatılmasında rol oynayan çeşitli medya desteği, diyalog ve etkileşimi sağlamaktadır (Anderson&Garrison, 1998; Moore, 1989). Uzaktan eğitim, öğrenme ve öğretme sürecinin etkililiği açısından incelendiğinde, bu sürecin genellikle etkileşim ile temellendirildiği ve etkileşimin farklı bağlamlardan ele alındığı görülmektedir (Anderson&Garrison, 1998). Sunulan uzaktan eğitim bileşenleri, birbirleriyle ne kadar etkileşimli olursa, öğrenenlerin öğrenme sürecindeki başarı, motivasyon, kalıcılık ve olumlu tutumları o oranda artacaktır. Aynı şekilde kurulan etkileşimler sayesinde öğretmenler de öğrenenlerin öğrenme ortamlarındaki ilerleme durumlarını takip eder, geri dönütler verir ve sunulan öğretim stratejilerinin uygunluğunu değerlendirebilirler. Araştırmaya katılan katılımcılar da benzer şekilde uzaktan eğitim sürecinde motivasyon, kalıcılık ve olumlu tutumların kazandırılmasına özellikle vurgu yapmış, süreçte karşılaşılan fiziksel ve teknik yetersizliklere ilişkin de görüşlerini belirtmişlerdir.

Araştırmanın dördüncü alt problemine göre pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının avantajları bu noktada katılımcılara göre uzaktan eğitimi veren öğretmenlerin teknolojiyi kullanma ve yararlanma becerileri öne çıkmakta ve diğer meslektaşları arasında fark yaratmaktadır. Alan yazına göre de canlı derslerin etkili ve verimli olarak yürütülebilmesi, öğreticinin teknik bilgisinin yanında öğrenci merkezli yansıtıcı ve yenilikçi tutuma sahip olmasına bağlıdır. Bu nedenle senkron uzaktan eğitim ortamlarının farklı öğrenme düzeyi ve stiline sahip öğrenenlerin ihtiyaçlarını karşılamada yüz yüze eğitim kadar etkili ve başarılı olabilmesi için öğretmenlerin; teknik becerilerini nasıl geliştireceklerini, etkileşimli aktiviteler ve müfredatlarını nasıl tasarlayıp uygulayacaklarını ve çevrimiçi öğrencilerin karşılaşılabileceği sorunları nasıl gidereceklerini bilmeleri gerekir (Martin ve Parker, 2014). Kısacası, canlı derslerin etkili ve başarılı olabilmesi için öğretmenlerin, uzaktan eğitim ortamlarındaki edindiği veya edinmesi gerektiği rolleri iyi bilmesi, dersin yürütülmesinde hangi niteliklerin ön plana çıkarılması gerektiğini, öğrenenlerin öğrenme

tercihlerini keşfetmeyi, teknolojik araçları uygun öğretim teknikleri ile bütünleştirmeyi ve kendilerine uygun yöntemi belirlemeyi iyi bilmeleri gerekmektedir.

Diğer yandan öğrenciler buldukları yaşam standartları, ihtiyaçları, yaşları, eğitim deneyimleri, tutumları, ilgileri, bilişsel yetenekleri ve öğrenme stilleri bakımından farklılıklar gösterirler. Burada önemli olan bu farklılıkları iyi bir şekilde tespit ederek, bunlara uygun ortam, teknoloji ve yöntem sunmaktır. Örgün öğretim ortamlarında öğretmenler öğrenenleri eğitsel süreç içerisinde iyi bir şekilde tanıyabilirken uzaktan eğitim ortamlarında bu durum pek mümkün olmamaktadır. Uzaktan eğitimde öğrenenler kendi öğrenme süreçlerinden sorumlu olduğu ve bireysel öğrenme gerçekleştirdikleri için öğrenen özellikleri çok iyi bir şekilde analiz edilerek eğitimi başarıya ulaştıracak uygun ortam, teknoloji ve yöntemlere odaklanılmalıdır.

Araştırmanın beşinci alt problemine göre ise pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının sorunları-zorluklarına ilişkin görüşlere göre ise katılımcıların belirttiği bir diğer husus uzaktan eğitimde yüz yüze eğitimde gerçekleşen bazı durumların eksik kalışıdır. Öğretici ve öğrenenlerin canlı ders ortamlarındaki rolleri geleneksel yüz yüze eğitim ortamlarından farklıdır. Bu değişiklikteki ana etmen, kullanılan teknoloji ve öğrenme kaynaklarının değişmesi, çeşitlenmesi, ihtiyaç ve beklentilerin farklılaşmasıdır. 1980'li yıllardan itibaren uzaktan eğitim ortamında öğretici rolleri şekillenmeye başlamış ve gelişen teknolojilerle birlikte öğretici rollerine yenileri eklenmiştir. Öğretim sürecinin teknoloji desteği ile yürütüldüğü canlı derslerde öğretmenlerin, teknolojiyi etkili kullanma, pedagojik bilgilerini çevrimiçi ortamlara uyarlama ve içeriği dijital ortama aktarma gibi farklı eylemleri gerçekleştirmeleri beklenmektedir. Öğreticiler, pedagojik yeterlik çerçevesinde canlı ders ortamlarına yönelik öğretim yöntem ve stratejilerini tasarlar, uygun öğretim kaynakları geliştirir ve sunar, öğretim stratejilerini uygular, öğrenenler arasında katılımı kolaylaştırır ve motivasyonlarını sürdürmek için faaliyetler düzenlerler (Bawane ve Spector, 2009).

Sonuç olarak; örgün eğitim faaliyetlerinin tamamına yakınının uzaktan eğitime güçlü bir şekilde aktarılmasını sağlayan canlı ders uygulamalarına katılan öğrenenlerin karakteristiklerinin iyi bir şekilde analiz edilmesi, başarılı bir canlı ders gerçekleştirilmesi açısından kritik öneme sahiptir. Bireysel veya sosyal öğrenme deneyimi sunan canlı derslerde öğrenenler; olay ve durumları tartışabilmeli, olaylara farklı perspektiflerden bakarak kendi yorumlarını yapabilmelidir. Öğrenenlerin topluluk içindeki iş birliği faaliyetleri, aktiviteleri,

etkileşimleri topluluğun işlevini yerine getirmesi adına göz önünde bulundurulması gereken önemli etkenlerdendir. Dabbagh (2007) çevrimiçi öğrenenlerin sahip olması gereken özellikleri şu şekilde belirtmiştir: Güçlü bir akademik kişisel görüşe sahip olma, uzaktan eğitim teknolojilerini kullanmada etkili olma, kişilerarası güçlü iletişim kurma becerileri gösterme, etkileşim ve işbirlikçi öğrenmenin değerini anlama, uzaktan öğrenmeyi içsel olarak kontrol etme, bireysel öğrenme becerileri geliştirme, öğrenme topluluğunun parçası olma ihtiyacı sergileme Ayrıca öğrenme sürecinde yer alan öğrenenlerin yüksek motivasyona sahip olmaları ve olumlu tutumları, eğitim sürecinin kalitesini de etkilemektedir. Öğrenenler, öğrenme sürecinde kendini yönlendirebilmeli, öğrenme sürecini planlayabilmeli, ihtiyaç duyduğu öğrenmeleri gerçekleştirebilmelidir. Öğrenenler öğretici, yönetici ve akranlarıyla iletişim kurabilmeli ve ihtiyaç duyduğunda iletişim kanalları oluşturabilmelidir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Araştırmacılara Öneriler

- Çalışma niceliksel yöntemlerle farklı örnekler grupları üzerinde uygulanabilir.
- Konuya ilişkin ölçme araçları geliştirilebilir.

5.2.2. Uygulayıcılar Öneriler

- Uzaktan eğitim, yasal mevzuat içerisinde yer alarak olası bir başka pandemi durumuna karşı hazır olunabilir.
- Mevcut eğitim uygulamalarının bir kısmı uzaktan eğitim olarak devam ederek öğrenci öğretmen ve yöneticilerin teknoloji kullanım beceri düzeyleri artırılabilir.

KAYNAKÇA

- Anderson, T., and Garrison, D. R. (1998). Learning in a networked world: New roles and responsibilities. In C. Gibson (Ed.), *Distance Learners in Higher Education*. (p. 97-112). Atwood Publishing.
- Ali, M. I. ve Alam, A. (2020). Adoption, use, and impact of technology in open and distance learning. *Studies in Indian Place Names*, 40(3), 417-426.
- Amin, M. ve Piaralal, S. K. (2020). Antecedents and outcomes of service recovery satisfaction: perspectives on open and distance learning in Malaysia. *International Journal of Business Innovation and Research*, 21(1), 56-78.
- Atıcı, B. (2004). *Sosyal bilgi inşasına dayalı sanal öğrenme çevrelerinin öğrenci başarısı ve tutumlarına etkisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Elazığ.
- Bawane, J. ve Spector, J. M. (2009). Prioritization of online instructor roles: implications for competency-based teacher education programs. *Distance Education*, 30(3), 383-397.
- Bolliger, D. U., Supanakorn, S. ve Boggs, C. (2010). Impact of podcasting on student motivation in the online learning environment. *Computers & Education*, 55(2), 714-722.
- Balcı, A. (2018). Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler. *Pegem Atıf İndeksi*, 001-398.
- Christina, E. (2020). Pandemi Covid-19 Adalah 666?. *Logia: Jurnal Teologi Pentakosta*, 1(2), 1-22.
- Clark, J. T. (2020). *Distance education*. In *Clinical Engineering Handbook* (pp. 410-415). Academic Press.
- Clark, R. C. & Kwinn, A. (2007). *The new virtual classroom: Evidence-based guidelines for synchronous learning*. Jossey-Bass.
- Çakırer, M. A. (2002). Bilgi toplumunda e-öğrenim (e-learning) ve Türkiye’de uygulamasının avantajları. *Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, <http://aof20.anadolu.edu.tr>, 23-25.
- Dabbagh, N. (2007). The online learner: Characteristics and pedagogical implications. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 7(3), 217-226.

- Duran, N., Önal, A. ve C. Kurtuluş (2006). E-Öğrenme ve Kurumsal Eğitimde Yeni Yaklaşım Öğrenim Yönetim Sistemleri. *Akademik Bilişim*. <http://ab.org.tr/ab06/bildiri/165.pdf>
- Ebbers, M., Balague, D., Ganguly, B., Noyes, D. & Salm, P. (2003). Using IBM Lotus virtualclassroom: A bestpracticesguideto E-learning. IBM Redbooks, International Technical Support Organization.
- Finkelstein, J. (2006). *Learning in real time: Synchronousteachingandlearningonline*. Jossey-Bass.
- Geray, C. (1978). *Halk Eğitimi*, A.Ü. EBF Yayın No:73.
- Günbayı, İ. (2018). Developing a qualitative research manuscript based on systematic curriculum and instructional development, *European Journal of ESocial Science Studies*, 3, 124-153.
- Hasan, N. ve Singhal, V. (2020). Emergence of mobile learning: future for distance learning. *Our Heritage*, 68(1), 9476-9480.
- İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim*. Pegem Akademi.
- Kavrakoğlu, İ. (2002). E-Öğrenmenin Önemi ve Yöntemi. *Human Resources Dergisi*, 9, 23-25.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*, Pegem Yayıncılık.
- Kuş, E. (2003). *Nitel-Nitel Araştırma Teknikleri*, Anı Yayıncılık.
- Li, L. (2012). *Student misbehaviors and teacher techniques in online classrooms: instrument development and validation*. [PhDThesis]. Ohio University.
- Liu, X., Bonk, C. J., Magjuka, R. J., Lee, S. H. ve Su, B. (2005). Exploringfourdimensions of onlineinstructorroles: A program levelcasestudy. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 9(4), 29-48.
- Martin, F. ve Parker, M. A. (2014). Use of synchronousvirtualclassrooms: Why, who, and how. *MERLOT Journal of Online Learning andTeaching*, 10(2), 192-210.
- McBrien, J. L., Jones, P. and Cheng, R. (2009). Virtual spaces: employing a synchronous online classroom to facilitate student engagement in online learning. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 10(3). ISSN: 1492-3831.
- Moore, M. G. (1989). *The effects of distance learning: a summary of the literature: paperforthecongress of the United States*, Office of Technology Assessment. The Office.

- Morse, J., Baret, Mayan, Olson & Spiers, (2002). Verification strategies for establishing reliability and validity in qualitative research, *International Journal of Qualitative Methods*1(2) Spring.
- Özen, Ü. ve Karaman, S. (2001). Web tabanlı uzaktan eğitimde sistem tasarımı. *Akdeniz İİ BF Dergisi*, 2(81), 102.
- Özmen, B. (2012). *Sosyal ağ destekli uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci başarısı ve görüşlerine etkisi*. [Yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Queiroz, V. ve Mustaro, P. N. (2003). Rolesandcompetencies of onlineteachers. The *Internet TESL Journal*, 9(7).
- Pierrakeas, C., Koutsonikos, G., Lipitakis, A. D., Kotsiantis, S., Xenos, M. ve Gravvanis, G. A. (2020). The variability of the reasons for student dropout in distance learning and the prediction of dropout-prone students. In *Machine Learning Paradigms* (pp. 91-111). Springer, Cham.
- Romiszowski, A. (2004). How'sthe e-learningbaby? Factors leading to success or failure of an educational technology innovation, educational technology, January-February.
- Sezgin, S. (2021). Acil uzaktan eğitim sürecinin analizi: Öne çıkan kavramlar, sorunlar ve çıkarılan dersler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 273-296.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, O. (2015). The effects of livevirtualclassroom on students' achievement and students' opinionsabout "Live Virtual Classroom". Distance Education. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 14(1), 108-115.
- Yin, R. K. (2012). Case study methods.

EKLER

Ek 1. Görüşme Formu

Bu görüşme Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Eğitim Yönetimi Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisans Programı çerçevesinde yürütülen “Covid-19 Sürecinde İlkokullarda Uzaktan Eğitim: Yönetici, Öğretmen ve Veli Görüşleri” isimli araştırmada sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır. Sizden istenen aşağıdaki konulara ilişkin görüşlerinizi okulda yaşadıklarınıza bağlı olarak örneklerle açıklamanızdır.

Görüşme ile ilgili olarak kimlik bilgilerinize ihtiyaç bulunmamaktadır. Görüşme ile ilgili açıklamalar tamamen gizli tutulacaktır ve sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Yunus YAĞCI

Akd. Üni. Eğitim Bil. Ens. Y.L. Öğrencisi

Prof. Dr. Engin KARADAĞ

Danışman Öğretim Üyesi

Ek 2. Görüşme Soruları

1. 2019'dan önce "Pandemi" kelimesini duymuş muydunuz, anlamını biliyor muydunuz? "Pandemi"yle ilgili bilgilerinizi, görüşlerinizi, süreçle ilgili duygularınızı bizimle paylaşır mısınız?
2. 2019'dan önce "Uzaktan Eğitim" kavramını duymuş muydunuz, bilgi sahibi miydiniz? Uzaktan Eğitim"le ilgili bilgilerinizi, görüşlerinizi bizimle paylaşır mısınız?
3. Pandemi sürecindeki mevcut eğitim-öğretim uygulamalarına ilişkin durum değerlendirmeleriniz nelerdir?
  - a. Eğitim-öğretimin hibrit(yüzyüze+çevrimiçi) şekilde devam etmesiyle ilgili görüşlerinizi paylaşır mısınız?
  - b. Derslerin hafta içi 4 gün devam edip 1 günün temizlik işlemleri için tatil edilmesi uygulamasını nasıl buldunuz ve bu uygulamanın sürekli hale gelmesini ister miydiniz?
  - c. Sınıf mevcutlarının yarıya düşürülmesiyle ve öğrencilerin yüz yüze 2 gün şeklinde devam etmesiyle ilgili görüşlerinizi bizimle paylaşır mısınız?
  - d. Okulların pandemi sürecinin gerektirdiği temizlik koşullarına sahip olduğunu düşünüyor musunuz? Personel sayısı, temizlik malzemeleri, sosyal mesafenin sağlanabilmesi vb. açılardan görüşlerinizi bizlerle paylaşır mısınız?
4. Pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının avantajları neler olmuştur? Görüşlerinizi maddeler halinde açıklayabilir misiniz?
5. Pandemi sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının sorunları-zorlukları neler olmuştur? Görüşlerinizi maddeler halinde açıklayabilir misiniz?

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Yunus YAĞCI

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :

Yüksek Lisans Öğrenimi :

Bildiği Yabancı Diller :

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar :

İletişim

E-Posta Adresi :

%17	%16	%2	%7
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	sungurluram.meb.k12.tr İnternet Kaynağı	%3
2	dspace.akdeniz.edu.tr İnternet Kaynağı	%2
3	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	%1
4	acikerisim.firat.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
5	acikerisim.aku.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
6	Submitted to Yakın Doğu Üniversitesi Öğrenci Ödevi	%1
7	www.acarindex.com İnternet Kaynağı	%1
8	www.iconte.org İnternet Kaynağı	%1
9	www.icqh.net İnternet Kaynağı	<%1

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Yunus YAĞCI